

להרוג בהן¹). והיי הדבר הוה חסארת למשוררנו, וכבר ראינו לר"י חריו שהווא לועג על בן השבוי, אחד. מנביאי ארבאלי, אשר לא נוהר בכרבר הוה. אבל, לקח יציאות הענק אשר לרמביע, ויחבר על כל יציאה מיציאות חרווי שירה ערוכה, כרמן באשמה דרוכה, ויצר אותו כמרט ויעשהו עגל מסכה² (תחכמוני שער י"ח).

בדבר המחבר נוהרתי בלשוני ואמרתי שהווא לחריו ולא סרשתי אם הווא ר' יהודה או ר' אברהם חריו, כי אמנס הענין הוה אינו מבורר לסני כל צרכו ועוד הווא צריך עיין. ואלה הם הדברים הנמצאים בראש הספר בכ"י:

בשם רח' וח' ענק לרבי יהודה ב"ד שלמה אלמערוף. כאבן אברהם
אלחריו ז"ל, ואחיב הבתים האלה:

ענק שירים אשר שכל ושם טוב לעושיהם וכס² ירבה שלומו
לאיש נלה ונדר מספרד שמו נקרא יהודה בן שלמה

והנה דברי הכותב: לרבי יהודה ב"ד שלמה אלמערוף כאבן אברהם (ר"ל: הנודע בשם אבן אברהם) אלחריו³ המה משוכשים, כי ר' יהודה חריו לחוד ור' אברהם חריו לחוד, ווה האחרון נזכר פעמים כספרו של הראשון (תחכמוני שער ג'), ואנחנו עומדים ושואלים: מי משניהם חבר את, הענקי?

על השאלה הוואת יש להשיב: לו מצא הכותב את שמו של ר' יהודה חריו נקרא על ספרנו, לא הי' מוסיף באורים עליו ולא הי' אומר, כי האיש הוה, אשר נודע שמו ע"י ספריו הרבים, הווא הווא הנקרא ר' אברהם חריו, אחרי כי ר' אברהם לא הי' שמו נודע וכמעט אבד וזכרו לולא נשא אותו על שפתיו מחבר התחכמוני. אולם אם נאמר, כי מצא הכותב (או המעתיק) בספר שלמוניו נאמר מסורש, כי הענקי הווא מעשה ידיו של ר' אברהם חריו, והווא לא שמע עוד את שמעו, כי על כן חשב ומעה, ויאמר כי הווא ר' יהודה חריו שהיו קוראים אוהו גם בשם אברהם.

¹ ועתה נמצאו בידי שלשה שערים מספר כעין. כספר הענקי מסחבר בלתי נודע שמו וראיתי כי גם על החרוויים הנמצאים שם הקסור ר"י חריו ולא הביאם כספרו זולתי חרוו "הב"י ונעלי" מפני דבר שנתחדש לו כס (זה ב כמשמעו; נ ע ל ל שון עליה). השערים האלה יצאו לאור "בהקדם" שנה שניה חוברת א' בשם "חרוויים משוחפים"; ראה שם בהקדמתו. — חרווי רמביע שהשתמש בהם גם חרווי הם: אָנָה, חַגְלָשׁ, דְּבָר, קָו, רֶשֶׁה, רֶשֶׁה (רֶשֶׁה), שְׁתִי, ולכשתורקס המצא כי חרש בכל אלה איזוה חרוש ושמש בהם לכונה שלא יִנָּן רמביע (אָנָה זמני; דְּבָר = רַע, כמשמעו; קָו = דרך ישראל; רֶשֶׁה מלשון כויה אפיקים רפה; שְׁתִי = צווי לנעבה נוחתה). ורק במלות חַגְלָשׁ וְרֶשֶׁה נראה שלא חרש מאוסה, ואיננו יודע מה ראה להשתמש בהם. ואולי נעלם מסנו לפי שעה, כי נמצאו בתרשיש.
² בכ"י: ו ג ט, וכן הדפסתי באוה"ס, והחזקן הווא תקנונו של רויצ ברעלי.

וואח שנית: לו היה ר' יהודה חריי מחבר את ספרנו, כי או בלי ספק הי מעתיקו כמה פעמים והיה מקריש אותו לכמה אנשים מעלי הכיס, כי זה היה ררכו וכן עשה ברכ ספריו, כפרט במליצותיו אשר אסף אותן לאספה בספרו תחכמוני. ולו עשה כזאת, לא היה ספרו כנפל טמון, עד כי לא מצאנו לו זכר לא בספריו של ריי חריי בעצמו ולא בספר אחר מחכמי דורו או מחכמי הדורות שלאחריו, וגם בכי לא נשאר עוד, וזלתי באותו כי המונה באוקספורד, אשר על סיהו הוא נרסם בעת.

ועוד בה שלישיה: מליצות. הענקי שונות הנה מהמליצות, אשר מצאנו ראיה אותן כתחכמוני, וכמעט אין דמיון ביניהן. גם הרוח השורר בספר שלמינו שונה הוא מן הרוח, הנושב במחברותיו של ריי חריי, כאשר יראה המעין עיון עמק בשני הספרים יחד.

מכל המעמים האלה כמעט הייתי נוטה לשער, כי הענקי רי אברהם חריי חברו, זה האיש המשורר, אשר אמר עליו ריי חריי: "ולא כשירי רבי אברהם בן אלחריי כוצקים" (תחכמוני שער ג'). ואם ככה נאמר, נכון הישב את כונת ריי חריי ואת אשר רמו באמר: "ושירי רבי אברהם בן חריי בידי שכל אחוים, נאוו לחיו בתורים צוארו בחרוזים" (שם), כי ענין הענק וענין חרוני הצואר אחר הוא. ואמנם יש טענות חזקות נגד ההשערה הזאת, והן שתי: א) הבתים, אשר הכתיי אותם כראש דברי, הלא הם נראים כאלו בנה אותם מחבר הספר בעצמו, ולא הסופר המעתיק, ובהם נאמר מפורש: שמו נקרא יהודה בן שלמה. ב) שלשת השירים המסגנים אצלנו בספר כיה, רמיה, רמיט הם נמצאים כמעט ככתבם וכלשונם בנוסח הארוך משער החמשים של התחכמוני¹). ודבר רחוק הוא לאמר, כי ריי חריי העתיק אותם מתוך ספרו של רי אברהם (שהיה אולי קרובו) ושכח והכניסם לתוך ספרו, או כי הדוססה הזאת באה לנו מיד אחד המעתיקים, אשר היה בקבלה אצלו, כי שלשת השירים האלה הם לחריי, ויחס אותם לבעל התחכמוני, אף כי נפלא הרבר, כי באו השירים האלה אל תוך התחכמוני יחדו זה אחר זה, ולא נסמכו אליהם שאר השירים בתווים משותפים אשר בספרו של רי יהודה.

על כן אני אומר, הרבר מוטל בספק, מי הוא מחברו של הענקי, אבל בכל אופן ראוי הוא שיגלה בקהל, וחכמי הלכ החוקרים לכל תכלית המה יבישו יראו אותו וידקדקו ברבריו ובעניניו ויוציאו לאור משפט ברור.

ויהי אחרי זאת דברי אלה לאור נשאו ונתנו בהם חכמים שונים וישתדלו לבטל את ספקתי. ביחוד הרחיב את החקירה בעניניו ידירי החכם רייצ מרעלי באלגיר, והגני להעתיק בזה מקצת דבריו (במכתבו אלי מינס ייד ניסן תרס"ב):

¹ מלאכת השיר לחי' גייבואיר צד 55—56; תחכמוני סהדורת קאמינקא צד 489. בהנוסח הקצר מן השער הזה, הנמצא בכל הסהדורות, יחסר השיר השלישי.

הנה לדעתי אין כל ספק, כי בעל התחכמוני הוא המחבר, הוא ולא אחר, כאשר אוכיח עתה בעיה: (1) שני הבתים אשר בראש הכ"י יוכיחו למדי, כאשר העירות בצדק גם אתה יקרי, כי שירי הענק ממי יהודה יצאו, כי הוכיח בהם שמו ושם אביו, כאשר עשה כבר בתחלת התחכמוני. ואולם מ"ש כי, דברי הכותב: לרבי יהודה ב"ר שלמה אלמערוף באבן אברהם אלחריזי ז"ל המה משוכשים, לפי דעתי הקלושה אין בהם נפתל ועקש, כי אפשר שרבי אברהם ז"ל הוא באמת זקנו של ר"י, והמלים אלמערוף וכו' מוסבים אל ר"י שלמה, ואולי בעבור אשר זה האחרון לא היה מסורסם ברבים ע"כ הוכירוהו בשם אביו ז"ל אשר יצא או לתהלה בארץ, כאשר הודיענו בעל התחכמוני (שהוא נכדו לדעתי), כי היה משורר גדול" ע"ד השערך, ידירי, כי במלים, נאוו לחייו בתורים צוארוו בתורים ירמוו ר"י לספר הענק, האמת אנ"ד כי נכבדה היא מצד עצמה, וגם אנכי הספתי, מדי קראי אותה, לעשות לה סמוכין מן השם عتف הערבי, הרומה אל, ענקי העברי באותיותיו. והוראתו היא צואר . . . ואולם חקף חודתי ב"י . . . כי לוא היה כן באמת, לא היה ר"י יהודה מכתיד ענין נכבד כזה תחת לשונו, וכמו שהוכיח ספרו של בן השכני לגנאי היה מוכיח ספרו של ר"י אברהם ז"ל זקנו לשבת, וגם ה"י דובר בשפה ברורה ולא בחידות . . .

(2) המשל הקדמוני אומר: לית תננא בלא אשאי, ואיכ אלו לא נדוע לפני בישראל, כי ר"י חבר ס' הענק, לא היה מתייחס אליו ספרו של הרמב"ע ז"ל ע"י סופרים אחרים, אשר מטני אי בקיאותם נתחלף להם זה בזה ולא ידעו להכביל ביניהם. —

(3) בתשובת השנית אמרת: לו ה"י ר"י חריזי מחבר את ספרנו, כי אז בלי ספק היה מעתיקו כמה פעמים והיה מקדיש אותו וכו' ולא היה ספרו כגמל סמון . . . לדעתי סה"י לא איריא, כי מי יודע אם לא האמיר את ספרו זה לאחר הגבורים, ורק מעתיק הכ"י הוה השמיט את היעוד (dédicace) מסנו . . . וזאת שנית: מי יבטיחונו כי ר"י שם לו לחק ולא יעבור להקדיש את כל ספריו, ודבר זה הוא אצלו תנאי sine qua non? ועוד בה שלישיה: אולי לא הקדישו לסכת כי ההצלחה, אשר האירה לו פנים בהמציאה אליו השר יאשיה וריש ברקאל ז"ל בחברו התחכמוני, בנדה בו אז . . . ולכן בראותו כי אין איש, אשר ירצה בספרו אמר לחלות ענקו על צוארו הוא עצמו. ועתה אבין היטב את דבריו בשני הבתים, אשר בראש הענק:

(1) ואלה דברי החכם הנכבד הרופ' סימון קבונגהאגן, במכתבו אלי כיום 16/1 לשנת 1902: Werden Sie mir gestatten, Sie darauf aufmerksam zu machen, dass Sie bei der Auseinandersetzung Ihrer Zweifel übersehen, dass die Ha. א בן אברהם hat. Es ist dann doch nicht gut möglich, das Werk dem אברהם zu vindicieren. Ein Zweifel wäre nur, ob der Beiname Ibn (oder Abū, da und doch leicht zu verwechseln) dem Jehuda oder dessen Vater zukommt. Uebrigens scheint mir die Aufnahme der 8 Strophen im החכמוני entscheidend für Jehudas Verfasserschaft zu sprechen — ש"ס לור בהמגיד לשנת הרמ"ב צד 107 מסמים מלת אל מ ע ר ו פ ו קרא בן א בן אברהם ואחר כל אלה הוא אומר, כי אני הוא העושה את המעתיק מועה!

ענק שירים אשר שכל ושם טוב לעושיהם וכס ירבה שלומם וברור הוא אצלי, כי עלה במחשבתו תחלה להעניק את ענקו לאיש נכבד... ולחלחיל ואת כיון את הרווי למגן גור, וביס מעשה חושב הוא ולא אקראי בעלמא. — (4) ועל מיש כי מליצות הענק שונות הגה ממליצות התחכמוני וכי, תמה תמה אקרא! כי הלא בשער ליג מן הסי' הזה האחרון נמצאו בתים בתבנית בתי הענק ובסתכנתם... וההכרל האחד שביניהם הוא, כי גם בראשי הכתים נמצא (שם בתחכמוני) ההגנים. ולפעניד גם מליצות אחדות משני הספרים דומות ממש, ואזכיר לדוגמא: אות זיין שם וסי' לזי מהענק, וגם מלות דומות אות גיטיל וסי' מיה וניכ). ואנכי אשר, כי השער החמשים והוא האחרון נעשה לפני השערים הקדומים, כי הוא נעין ילקוט שירים בודדים וקדומים אשר עלו על לב המסורר מדי עברו במקומות שונים, ואך כאשר רצה להכיר את התחכמוני לקח סילקשו הגוי איוה שירים השייכים לענין המסורר באיוה שער ונתנם איש איש במקומו, והלא מהם אשר לא יכירם בסי' התחכמוני מקום הביאם אל ספר אחר, ולא הסירם מן השער גי'... וכן קרה בים גם לגי' השירים המשותפים, אשר בא זכרם בהענק, בראות המסכר כי יכלו לבוא אל קרבו.

אלה הם טענותיו של ידידי רייצ מרעלי הניל², והמעין היטב יראה, כי יש בהן אמנם דברים בלתי עומדים בפני הבקורת, אבל רב דברי החכם גיי' כנים ואמתיים. ואחרי כל אלה, ברור כי ספקתי העקריות עכים בשלן ומבטלין, ולעמט זה שחי ראיותי על היות רי' יהודה חריוי מחבר את ספר הענק עומדות וקיימות, ויש לי להוסיף עליהן עוד ראיה אחת, והיא כי קצת רעיונות מסרנו בתחכמוני — לפעמים כמעט כלשונם — גם בתחכמוני, היקוה למשל קצת שירים אשר בתחכמוני שער מ' עם שירי הענק וראה עור בתחכמוני שער ב' (כשיר: עורו ישני לב): הוי נודדים מאין מנוחה מהרו | ולנפשכם בתים כבית מועד כנו וכי (השוה בענקי סי' כיו, קיי, קניד); ושם שער ייג (כשיר: לבשי יהודה עו): מכרי יקר היום ושוב מחר קני וכי

(¹) כונתי לא היתה על מליצות בודדות ומכטאים שהם עפוי' הרב קנין המסוררים כלם, אבל על דרכי המליצה ותכונתה. ריי' חריוי היה אמן נפלא בשמושי לשון המקרא ובשמושי מליצות בהיק לכונות שונות מכוונתן העקרית, ומאמנתו בסקצוע הזה לא נמצא דבר "בספר הענק". ובנוגע לרוח השורר בשיריו הגה ידוע, כי חריוי מערב קדש וחול יחד, והוא מדבר פעם בכבד ראש ופעם בקלות ראש, פעם הוא בן העוה"ז ותענוגיו ופעם בן העוה"ב ונעמיו. אשר על כן נפלא הדבר, כי ספר "הענק" כלו קדש, מלא תוכחות מוסר, והמסכר כאחד הנזירים ידבר, מואם וכוהל בעוה"ז ובחבליז ונושא עיניו לסימים, בעוד אשר גם "הסלח" רמבע הרוה לעצבו בתרשישו לחד שערים שלמים לשיריו אהבה ולהרבות בסתלל שירים ושרות ותענוגות בני האדם. ואולם, כסובן מענתי זאת איננה עקרית, וכיון שיש הכרח לאמר, כי מסכר "הענק" באמת הוא ריי' חריוי (כאשר נראה כמה שיבוא), נשיב על השאלה ששאלתי: רוח הוא כאנוש, וריי' חריוי מלא היה רוח נזירות ופרישות מעוה"ז בכחבו את ספרו שלפנינו, וראה עוד כמה שיבוא. (²) עוד הוסיף החכם הזה לשלוח לי קצת הערות והגהות לגוף הספר, ותבאתי אתרות סתן במקומו בהערותי.

(ענק סי' ל"ד); ועוד שם (בשיר הנ"ל): גרשת הצרק אשר הוא כועלך | אך עם בני
 התאוה תתחגני (ענק סי' ל"ג, נ"ז, קע"ד); ועוד שם (בשיר הנ"ל): שדי בוכרי רב
 חסדים (ענק סי' א'); שער יג (בשיר: אני חבר): לזאת אשרי-אנוש יסיק רצון אל
 (ענק סי' מ"ד, ק"ל); שער י"ד (באמצע השער): שבו לי מתוקיו כמריו (ענק סי'
 קמ"ב); שער נ"י (בשיר: אנוש נטע): חמול בנה דביר מוסר וכו' (ענק סי' ס', רי"ג).
 ועוד כאלה וכאלה ראיות אתי, אבל כבר ארכו הרברים יותר מדי ואין את נפשי
 להוסיף עליהם, כי מה שהבאתי מספיק ועל סיהו נוכל להחליט, כי מחבר הספר
 הענקי הוא ר' יהודה הריו, הוא ולא אחר. ואע"י עוד, כי לפי דברי המחבר, לאיש
 נל"ה ונדר מספרדי חבר את ספרו זה בהיותו רחוק מארץ מולדתו, ובשיר קמ"א יש
 זכר לדבר שחברו בצרפת, והיה זה בדרך בעלותו ירושלים. ואולי נבין כזה מדוע
 מלא הענקי תוכחות מוסר ויראת שמים.

וע"ד מלאכתי בהוצאת הספר הזה אע"י את אשר העירותי כבר באוה"ס שם:
 בכ"י לא נמצאו נקודות רק במקומות בודדים ושלא בדיוק, ואני נקדתי את הספר כלו
 על פי חקי רקוק הלשון וכפי צרך המשקל. לפעמים כתבתי מלה אחת מלאה או
 חסרה נגד המסורה, כרי להשוות את התננים (את החנונים המשוחפים) גם בכתב,
 ככל אשר היה לאל ידי. בהערותי קצרות ולא הרבתי דברים ולא הארכתי בבאורים
 ובפרושים, כי אין זה מנוגת הספר. סמני המספר בצד השירים הוספתי אני ואינם בכ"י.

פראג, ד' אייר תרס"ח.

חרף אלאף

[אות האלף]

אֶהֱיֶה בְּצוּרֵי רֶכַּע עֲוֹנוֹתַי
אֶהֱיֶה בְּשִׁיחֵי מֵרַם וְגַם אֶרִיד^א
אֶהֱיֶה בְּעֵת אֲזַכֵּר מַחֲלָתִי
אֶהֱיֶה וְעַל-מַלְכֵי וְזָמַן אֶרִיד^ב:

לִבִּי עָשָׂה חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד מִמֶּנּוּ
תֵּהִי אוֹפֵה
כִּי אֵיךְ בְּיוֹם הַדִּין תֵּהִי מוֹצֵא
לְשׁוֹן לְחָשִׁיב מַעֲנֵה אוֹרְפָה:

בְּאֲזְנֵי צַעֲקָה תִּבַּל בְּלִי קוֹל
אֶהֱיֶה בְּלִי מַחֲשָׁבוֹת שָׂרִים אֶהֱיֶה
אֶהֱיֶה תָּמוּד אֶעֱזֹר הַתְּלָאוֹת
וְאִם הַמָּוֶה^ג כְּמוֹ בְּנוֹת^ד אֶהֱיֶה-אֵם:

אֲשׁוּבָה וְתִשׁוּבָה לְחָרְמִשׁוֹאוֹלִים
עָלֵי שִׁבְלֵי הַחֲטָאִים אֶהֱיֶה
וְלִחְזוֹר מִנוֹחָה לְיוֹם הַנְּסִיעָה
אֶמְהַר עֲשׂוֹת טוֹב בְּעֹדֶר כִּי אֶהֱיֶה-פֶה:

דָּאֵג לְמוֹת יוֹלְדָיו וּמִשְׁפַּחָתוֹ
לֹא אֶרְאֶנָּה לָהֶם וְלֹא אֶרְאֶב
אֶרְדֵּשׁ שְׁלוֹם נַפְשִׁי וְלֹא אֶשִׂית
לִבִּי לְשֹׁכֵר אֵחַ וְלֹא אֶדְ-אֶב^ה:

תִּבַּל נְטִי מְנִי חֶסֶד יוֹמִי
כִּי אֶתְּ כְּמוֹ גִּנָּה וְסֵם מְוֵת
קָצַר אֶבֶל הַמַּעֲשָׂה אֶרְוֶה^ו
פְּרִיָּה אֶבֶל הַבְּעָרִים אֶרְוֶה^ז:

^א תהלים נ"ה ג' - ^ב ישעיהו ס"א ב' - ^ג בכ"י: ביד. - ^ד תהלים לג י'. -
^ה לא נמנעו המשוררים להשתמש לסעיפים בלשון זכר לנקבה, והכונה על התלואות. -
^ו סדרך משוררי ערב ומשוררי ישראל ההולכים בעקבותם, לכנות את כל התלואה והמצוקה
 בשם ילדי וסן, בני ימים, בנות ימים וכדומה, גם המלות וסן, יום, חבל וכך נרדסות
 אצלם בענין הזה, אף כי יש הבדל רק ביניהם. - ^ז דברים לג כ"ז - ^ח איר חסר
 יוד, כדי להשוותו בכתיב אל מלת היציאה בבית שלמניו והיה הנגים שלם. - ^ט ר"ל
 המלאכה טרבה, אכוח סיב מטט. ^י www.ataf.ac.il ששיש ה' א'.

י. כִּלְיוֹם חֲטוּא אוֹסִיף וְלֹא אֶחְדַּל
עַת יִחַשֵׁב חֲטָאֵי לְהַחֲלֹבֵן
לענות שקרים או שלח אצבע¹
אתו בשני יום ליום אצבע²:

ח. אִם אֶחְלִיק לְשׁוֹן לֹאֵל אֲדַע
לֹא יִכְשְׁרֶה³ חֲנָף עֲדֵי יֵצֵא
כי אחניף⁴ נפשי ולהי⁵ אשקר
מקר נחלים אש ומאש-קר:

ב. אֲשׁוּיִם לִבִּי לְהַרְף צְבֹאוֹת
כִּי טוֹב זְמַן וְכֹלָה וְהוֹד שְׁרִים
חטאי בחיל ישר ונפאיהם⁶
יסוף ואי עשרם ואף-איהם⁷:

י. אֶהְיֶה יִצְרִי וְעַנְנִי בְּחֶקְפוֹ
לְזֹאת אֲרוּץ בְּטָרֶם בּוֹא זְמַנִּי
והוא עבדי ושמני אסירו⁸
ועלו מעלי שכמי אסירו⁹:

י"א. יִצְרֵי בְּכִלְיוֹם מַחְשְׁבוֹת לִבִּי
אִם בְּעֲלֵי צֶדֶק בְּצַדִּיקֹתֶם
תניא ואיך אוכל אני¹⁰
ינצלו יום דין אני-איכה:

י"ב. בְּטוֹב תִּכַּל אֲנִי שְׁנֵה בְּכִלְעֵת
וּמִתֵּק מְעַדְנֵיֶךָ מְרוּרִים
כשור ישבים גילין על-אבוסו¹¹
ולו בנתי לסוד רבשה אבוסו¹²:

י"ג. הִה לִּי בַיּוֹם אֲרֹאֶה מְתֵי צֶדֶק
הִה לִּי בְּעֹבוֹי מַעֲלוֹת חַיִּים
יצאו לחרות ואני אסור¹³
ולתהפכות הוקן אסור¹⁴:

(¹) ישעיה נ"ח ט'. — (²) מלשון צבע, והסעל ממנו בירמיה י"ב ט'. — (³) במדבר ל"ה ל"ג. — (⁴) בכ"י: ולא. — (⁵) קהלת י"א ו'. — (⁶) דברים ל"ב כ"ז. — (⁷) ר"ל איה הם. — (⁸) ר"ל אסיר אותו, והמליצה ערה"כ ישעיה י' כ"ז. — (⁹) במדבר ל"ו ו'; בכ"י: אני אדך, שתי מלים. — (¹⁰) ישעיה א' ג'. — (¹¹) משלי כ"ז ו'. — (¹²) בראשית ט' ג'. — (¹³) שמות ג' ג'.

י' אַרְאֵה וּמִן קִים וּתְקוּמִי
אוֹחִיל מְצוּא מְרֵפָא וְלֹא אִמְצָא
אֶבְדָּה בְּתוֹחֲלָתִי אֲשֶׁר אוֹחִיל
מִהוּמֵן כִּי אִם-כָּאֵב אוֹחִיל¹:

י"ג נְמַלֵּט וּנְצַל מִשְׁאוֹן הַדִּין
אֶבִּיט לְכָל-עֵבֶר וְלֹא אֶרְאֶה
כָּל-מִי בְּטוֹב הַמַּעֲשִׂים אֲחֹזִי²
חֲפְצֵי בְּכָל-אִישִׁים אֲשֶׁר אֲחֹזִי:

י"ד לִפִּי בְּסִיגִים אִמְצָא אֹתְךָ בַּעַת
עַל-כֵּן אֲשׁוּהָ לַעֲנָה לַחֲמִי וְיִיר־
אֶבְחֹן³ בְּמַצְרָף אֹתְךָ וְאֶנְסְכָה⁴
נִי אִמְסְכָהוּ בְּכַבִּי וְאֶנְסְכָה⁵:

י"ה לְמְצוּא כִפָּר אֶל-חַטָּאתִי
יִחַרֵּד לִפִּי עַל-רֹב חוֹבוֹ⁶
מִנַּחַת נִיבִי אֶל-אֵל אֶבִּיא
כִּי אֵיכָה אֲעֹלָה אֶל-אֶבְיִי⁷:

י"ו עוֹד לֹא אָהִי נִמְשָׁךְ לְהוֹד תִּבְלֵן וְלֹא
אֲרוּץ לְכַלּוֹת אֶת-שְׂאֵר יְמֵי בְּדַת
אֶפְתָּח בְּטוֹבֶתְהִימִי מִי, אֶכְלִי⁸
הָאֵל וְאֶהְבֵּתוּ וְכֹה יְמֵי אֶבְלִי⁹:

י"ז לִבִּי נָטָה קָדָּה מִנְתִּיב הַחַטָּאִים
מִמִּחְשְׁבֵי תַאֲוֶתְךָ צֵא וְאָז
וְנָתִיב נִכְחָה וְאִמּוֹנָה אֲוֹרְךָ¹⁰
תִּזְרַח וְיִבְקַע כְּשֹׁחַר אֲוֹרְךָ¹¹:

י"ח לֹלִי יִקוֹד לִבִּי אֲשֶׁר יִלְחַד¹²
לִבִּי חֲדַל מְרוּץ עֲשׂוֹת חַטָּא וְלִ-
דְּמַעֵי בְּמִימֵי הַיְקוּם אֲנָרְךָ¹³
חֲכוֹת כְּאֶבְגֵי חַטָּא וְנִם אֲנָרְךָ¹⁴:

¹ שמות טו י"ד; בכ"י: אוחיל-מלה אחת. — ² שמות שם שם. — ³ איוב כ"ג ט. — ⁴ בכ"י: מבחן. — ⁵ קהלת ב' א'; בכ"י: ואנסיד. — ⁶ דה"א י"א י"ח; ראה ראביע לקהלת ב' א'. בכ"י: אטסכה בכ"י ואנסיקה, והתקון חקונו של ר"צ טרעלי. — ⁷ כ"ה בכ"י והוא נכון לפי ענינו, וככל זאת. אפשר שצ"ל ח'כ"י. — ⁸ בראשית מ"ד ל"ד. — ⁹ בכ"י: מְקָדָּה; אַבְלֵן. — ¹⁰ איוב כ"א י"ג (כת"ב). — ¹¹ תהלים ל"ב ח'. — ¹² ישעיה נ"ח ח'. — ¹³ במדבר כ"ב ד'; בכ"י: יִלְחַד (מ"א י"ח ל"ח). והוא מתנגד למשקל השיר. — ¹⁴ שפ"ט ח' ב"ה. — ¹⁵ שמות כ"א י"ח.

כא. לְבִי דָעָה כִּי יִצְרָה יִצְרָה
לִבְנֵי הַזֶּה צַפֵּן לְיוֹם מִחָר
מִמַּעֲשֵׂה אוֹיֵב לָהּ אוֹ-צָרִי
הַזֶּה וּבִקְבֹל שִׁים-לָהּ אוֹצָר:

כב. אוֹיְבָה בְּתַבְלֵל תִּחַשֵּׁב לְבִי לְהַחֲדִי
טוֹבָה כְּעֵץ יִבְשֶׁנָּעַת כִּי תִטְעֶמָה
יֵשֶׁב וְאַתָּה כָּה כְמוֹ אוֹרְחִי
אֶת-טַעְמוֹ אֵין לוֹ פְּרֵי אוֹרְחִים:

כג. אִם יִרְדְּפֵנִי חֵיל וְזָמַן אֲשִׁים
נִשְׁקִי אֲשׁוּ צִדְקִי וְכוּ אַחֲלֵשׁ
צְבָאוֹת אָמַת חֵילוֹ וְאַנְכֵר אֲוִי
צָרִי וְנִצַּחֵם עַל-בְּנֵי אוֹיִ:

כד. נִפְשֵׁי נְשִׁי תִלְהַךְ הֵבִי טוֹבוֹ כְּמוֹ
אוֹלָם נָטִי לָהּ מִנְתִּיב מוֹת וְאֶךְ
תִּכַּן בְּמוֹרֶה יַחֲלֶךְ אוֹרְחַתִּי
אֶל-אֲרַמַת חַיִּים הֵי אוֹרְחַתִּי:

כה. עַד-מָתַי יִלִּיד הַטָּא יִתְלַךְ שׁוֹכֵב וְיִרְרֵךְ
יִשְׁמַח בְּסִבְלוֹתוֹ לְמַעַן יִאֲרִיךְ
דָּךְ אַחֲרֵי הַמַּאֲנֶה עַד-אֲנֶתִי
יָמִים וְלֹא יִבִּין לְסוֹפוֹ אֲנֶתִי:

חרת אלבא

[אות הבית]

כז. מַעַל נְתִיב הַחַטָּאִים הַסּוֹרְרִים. אֶל-מַחֲלֶךְ אֲנָשִׁי אָמַת סוֹרֶה בְּנִי
וְאָמַר לְנַפְשָׁהּ מִחֲרֵי לְהָרֵם נְתִיב הַטָּא וּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּגַד שִׁבְלֶךְ בְּנִי:¹

¹ יִצְרָה יִצְרָה לֵךְ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר יִצְרָה לֵךְ אוֹיֵב אוֹ צָר, בְּכִי: אוֹצָר, מִלֵּה אַחַת. —
² יִרְמִיָּהוּ יִיד ח. — ³ שְׂמוֹת יוֹ יִגְי. — ⁴ יִשְׁעִיהָ סִיב נִי. — ⁵ שֵׁם לֵי כִיד. —
⁶ וּמִנִּי. — ⁷ סְקוּמִי. — ⁸ לְשׁוֹן בְּנִין.

כו. מאם עשיר אשר יעזי' בעשרו והנבור אשר יגבר בתרבו
ועת המצא אנוש ירא אלהים והוא נבונה חרלאישים' בתרבו:

כח. אשר יבטח במהפכות זמנו יהי נוקש ויתחלחל בצירו
חכי חיי אנוש כרם ואף ה' זמן בצר והאדם בצירו':

כט. אשר פנו לשבתם משכנות עז וסכלו כי לולתם בנותם'
במותם שקנו זרים בתוכם' ולאחרים בניהם גם בנותם:)

ל. הולך בראש נשא ורגלי' תופסה איה לא תהי דאג על-ברנקה
במוט')

מ. תרכב על-יסוס רעשה ארץ לצ' הלהו' ואחריתה תהי נשא
במוט')

נא. ירא האל ובו יראף כל שמר תקיו וישמר-לך בריתו
ברה חיים לך מקום לשבתך ומחר סתנה במקום בריתו'
ואם תאפה' לך לחם חסדים ליום מחר אבלתו גם בריתו':

נב. הוי תהולך בנתיב חטאו וכלי געל רגלו בצק'
לעשות פגנים' לפאנה ומותיו' הם לשות בצק':

1) כיה בכיי, ובניא: יעוב; ראה הילים ניב ט. — י' ישעיה ניג ז. — ו) וכתהכמוני
שער גי (מלאכת חשיר צד 56, קאמינקא צד 489) נוסח החרוז הראשון: יהי נכשל
ויתחלחל וכו', וכתרו השני: והמות בצירו, דבר שאין לו ענין. — 4) ירמיה ליה ט. —
5) המלה הוזאת חסרה בכיי ולא נראה מסנה רק אות סים האחרונה, והוספתיה מדעת. —
6) ערה:י דברים כיה לייב — בכיי: ונל. — 8) תהלים ליה יו. — 9) ירמיה ח' סיו. —
10) במדרשו י"ג כ"ג. — 11) ריל בדרתו לך. — 12) בכיי: ואסתאפה. — 13) שיב י"ב י"ג. —
14) דברים ח' ד'. רגל נמצא למעמים גם בחזיק בלשון זכר, כמו בירמיה י"ג סיו ועוד. —
15) ירמיה ז' י"ג. — 16) בכיי: ומרותיה והנמטה הזה אין לו פתרון. — 17) ערה:י ירמיה ז' י"ג.

אֶל־תִּחַשֵׁק בְּךָ אִישׁ בְּתַעֲנוּגֵי זְמַן וְנִטְשׁ בְּנֹת תַּאֲוֶה וְהִתְמַה בְּעַל¹
 שִׁית שְׂבִלָה אֲרוֹן וְשִׁימָה יִצְרָף עֲבַד בְּתוֹךְ בָּלָא וּמִשְׁכְּהוּ בְּעַל²:

הַיּוֹם שָׁמוּ אֶמְרָא בְּלִיעַל
 יֵשׁח לְתַאֲוֹתָיו וְעַת כִּי אִו־
 תוּ יִקְרָאוּ אֶל־עַל בְּלִי־עַל³:

יְדָה חֲשֵׁף עַל־יִצְרָף תָּמִיד וְכ־
 וְרָעָה חֲכִי הָאֵל מְאֹד קָרוֹב לְכָל־
 גְּבוּר בְּחֶרֶב שְׂבִלָה אֲתוּ בְּתַר⁴
 קָרֵב לְעַבְדוֹ מִבְּשׂוֹר אִו מִבְּתַר⁵:

אֲשֶׁר אֵינְלוּ יָפִי מַעֲשִׂים וּמַפְעֵל
 כְּעִיר שׂוֹאָה וְאִין אָדָם בְּתוֹכָהּ
 וְהוּא גְּאוּה בְּמַלְבוּשׁ גַּם בְּצוּרָה⁶
 וְהִיא מַחוּץ יָפִיפִתָּה בְּצוּרָה⁷:

זָרַע זָרַע אֵמֶת בְּשׂוֹרָה חֲבוּנָה
 וְאִם יִצְמַח שְׂמַח כִּי אֵל פְּקָדָהּ
 לְיוֹם מִחַר וְשִׁים חֲטָה בְּשׂוֹרָה⁸
 וְהַתְּבַשֵּׁר וְלָךְ מוֹצֵאת בְּשׂוֹרָה⁹:

כָּל־מַחְמֹד תִּבְלַעַן בְּקָר וְכָל־
 יִיגַע¹⁰ בְּתוֹכָהּ אִישׁ וְלֹא יִרְגַע וְיִצַּ־
 הוּדָה וְזִיו יָפִיתָ בְּבָרַק עַת בְּרַק¹¹
 מָא אֶל־מְקוֹר מִימָה וְיִתְנַק בְּרַק¹²:

הוּי תְרַדָּף תַּעֲנוּג תִּבְלַע
 מִטּוֹב שְׂמֹן וְכֹאֵל בּוֹעֵט¹³
 כָּל־מַעֲשֵׂיָהּ הֵם עַל־סִפְרָהּ¹⁴ וַיִּמִּין הָאֵל תְּנִיף בּוֹעֵט:

¹ דברים כ"א י"ג. — ² שם שם ג"ג. — ³ נוסח הביי: ישח לתאותיו ודע עת כי אותו יקראו לו על בלי יעל, והוא בלי ספק נוסח משבש, ואני נסיתי לתקנו על פי משקלו וענינו. — ⁴ בראשית ט"ז י"ג. — ⁵ האל יוחר קרוב לאיש הקרב אליו לעבדו מלאיש הקרב אליו בשור או בחור לקרבן, והוא עיד הגה שמע סוכח טוב וכ"ו (ש"א ט"ז כ"ב). — ⁶ יחזקאל ט"ז י"א, ובדברי ר"ל צורת הסנים (גדה כ"ה ע"ב), אנשים של צורה (סיק סיג משנת א'). — ⁷ ישעיה כ"ז י"ג. — ⁸ שם כ"ה כ"ה. — ⁹ ש"ב י"ה כ"ב. — ¹⁰ תהלים קמ"ד ו'. — ¹¹ בכ"י: וייגע אג. — ¹² איזכ ל' י', ובמנהדרין צ"ג: ברוק טבעו. — ¹³ דברים ל"ב ט"ז. — ¹⁴ אבות ט"ב מ"א.

מ. נִפְשָׁתְחַכְמָה בְּךָ כִּשְׂרָפִי אֵל וְאַךְ תִּדְמָה בְּתַאֲוָתָהּ בְּהִמָּה אוֹ בְּעִירִי;
אִיךָ יִצְרֶךָ תִּכְעִים וְהוּא נִמְצָא בְּךָ וּבְקֶרְבְּךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יָבֹא בְּעִירִי:

מא. אֲשֶׁר יְעֹז בְּיִרְאַת הַאֱלֹהִים וְכָל־טוֹב הַזְּמַן מֵאִם וּבִזְחִילִי
בְּשׁוּרִי קְרוֹת זְמַן יִבְטַח וּבְצַר יִהְיֶה לוֹ אֵל כְּמַגִּדֵל עֹז וּבִזְחִילִי:

מב. כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה לְשִׁכְתּוֹ בַּיִת חוֹמוֹת וְהוּא נִבְצֵר בְּתוֹךְ בִּירוֹתֵי
אִיכָה יִהְיֶה יָכֵל לְהִתְעַלֵּם מֵחֵץ שְׁאוֹן הַמְּנוּתָה בִּירוֹתֵי:

מג. לִבִּי בְּטוֹב מַעֲשִׂים תְּהִי נֶצֶל בְּיוֹם הַדִּין וְאִין מִפְלֵט לְאִישׁ כִּי אִם־
בְּזֹאת

סוֹף כָּל־יִקְרַח הַבַּל אֲלֵי־שְׁפִלוֹת וְסוֹף טוֹבָה יִגוֹן נִפְשׁ וְסוֹף עֲזָה בְּזוֹתֵי:

מד. לְזֹאתִי אֲשֶׁרִי אֲנוֹשׁ יִזְרַע שְׂדֵה תֵם וְאֶת־נִפְשׁוֹ יִחַדֵּה בְּעִבּוּרוֹ¹⁰
אֲמַת יִצֵר אֲנוֹשׁ מִזְקֵשׁ לְרַגְלוֹ וְיַעֲגֵשׁ בְּיוֹם דִּין בְּעִבּוּרוֹ:

מה. אִיךָ אִפְתָּחֶה מִצֵּר בְּיוֹם מִצּוֹר¹¹ וְהֵן צוּרֵי בְּיוֹם צָר־לִי לְמִגֵּן בְּעַדֵּיִי¹²
אֶתְנֶה וְאֶתְפָּאֵר בְּאַהֲבָתוֹ כְּמוֹ כְּלֵה אֲשֶׁר תִּגְאָה וְתִתֵּן בְּעַדֵּיִי:

מו. לִבִּי הַתְרַדַּף אֶת־יִקְרַח הַבַּל חֶרֶל מִה־לֶּךְ¹³ לְרַדַּף צֵל וְהוּא בּוֹרֵם
שֵׁם טוֹב קָנָה כִּי הוּא כִּבְשָׁם אִסְיָהּ יִבֵּשׁ וְגִשְׂרָף הַמְצָאָה בּוֹדְרִים:

(¹) בראשית מ"ה י"ג. — (²) הושע י"א מ"ג. — (³) זכריה י"א ח"ג. — (⁴) דיל בראות;
בכ"י: בש"ר. — (⁵) ישעיה כ"ג א"ג. — (⁶) נחמיה ב" ח"ג. — (⁷) תהלים י"א ב"ג. — (⁸) ענין
בזיון, ראה ישעיה מ"ט ז"ג. — (⁹) מוסב על שלמעלה (ס"י מ"ג); ואולי יש להסוך את סדר
החרושים: אמת יצר וכ"ו, לזאת אשרי אנוש וכ"ו. — (¹⁰) הושע ה' י"א, י"ב. — (¹¹) בכ"י:
בגוס מצו, וכ"ה בכ"י. — (¹²) תהלים י"א ב"ג. — (¹³) יחזקאל ס"ו ז"ג. — (¹⁴) כ"ה גם בכ"י
אקססדר, ובכ"י: מלך (ראה ישע"י ג' 20) daat

אל תתקטחה לבי עלי אהבת תכל לכל-תבער בכידודים¹
 גם את-לבבך אל-תהי² מאמין בצחק חברים או בכידודים:

חרף אלנימל

[אות הנימל]

סח. יצרה בחרב שכלה השמר תמיד עדי אותו תהי גרש
 כי בו תהי משקוט שאון גם ה- תאווה בעת רפש וטיט גרש³:

סח. ילד שכל התעצל לסופה עדה נאון לה ואור גבורות⁴
 ימו ילדות התתפרט ותחלש⁵ ומתודה תעשה בימי גבורות⁶:

סח. לו האנוש יבין לאחריתו פריץ ככי עיניו כנחל גר⁷
 היום כאנמן⁸ הוא אבל מחר יעזב מגורותיו⁹ אשר שם גר¹⁰:

סח. עת יאהב משביל להתעלם יחשב עבדת אל עבדת גן
 וכיום עכר שאון כנף האל יהיה לכתר לו ועליו גן¹¹:

סח. מהלך אנוש תתאו פרי ערן לאכל ומת-תחשק צרי גלעד
 והאת אלהים היא צרי כל-ציר כי בה משוש עולם והיא גיל-ער:

¹ איוב ט"א י"א. — ² בכי: לבבך אל יהי, ובניא: לבבו אל יהי, ואולי הנכון: גם את לבבי אל תהי וכי. — ³ ישעיה ג' כ"ג. — ⁴ תהלים ס"ה ד'; בכי: יאונר. — ⁵ איוב י"ד י'; בכי: ותחליש. — ⁶ תהלים צ"ג י'. — ⁷ איוב כ"ח ד'. — ⁸ בכי: באנסון. — ⁹ בכי: יע... גורותיו, והשאר מטשמש עד כי לא יוכל להקרא. מגורותיו = מגוריו, איוב י"ח י"ט. — ¹⁰ בראשית ל"ה כ"ז. — ¹¹ ר"ל יגן, וכי"ה ט' ט"ז.

י. אֲשֶׁר יִבְטַח בְּגִלְגָּל הַזְּמַנִּים לְמַחֵר יִחַדֵּר אַחֲרֵי גְלִילֹי
 וְהִשְׁכֵּן גְּבוּל אֵימִים לְשַׁחַת יְהִי מִשׁוּגֵי גְבוּלוֹ עִם גְּלִילֹי:¹

יז. נִפְתָּה בְּתַעֲנוּגָיו הַלֵּא יָבִין כִּי הַזְּמַן חָרַשׁ עָלַי גְּבִיהוּאִי
 הַבֵּט מְלָכִים עַד-שְׂאוֹל שְׁפָלוֹ הַפֹּה אֲשֶׁר אֶתְמוּל לְרוּם גְּבִיהוֹ:²

יח. לִבִּי בִירָאת אֵל הָיָה נֶשֶׂא כִּי הָיָא³ כְּמוֹ מַעֲלוֹת וְאַתָּה גְּרָם⁴
 וְיֹכֵר תְּכִי יַד הַזְּמַן תִּשְׁחַק⁵ גּוֹפָה וְלֹא תִשְׁאִיר בָּהּ גְּרָם⁶:

יט. אֲבוֹי לְמַכְבָּשִׁים בְּנֹת תַעֲנוּגִים וְשִׁמוֹ בְּנֹת הָאֲמוּנוֹת גְּרוּשׁוֹת⁷
 רִוְצוֹן כְּכָרֶק לְרוֹצֵץ⁸ עֲנִיִּים וְלִשְׁמֵי עַלֵּי הַמְרוּדִים⁹ גְּרוּשׁוֹת¹⁰:

י. יִלְדֵי זְמַן¹¹ מִהַדְּבִאֲמֹן צוּר מִחַצְבֶּם לִבְנוֹ בְּכוֹ מִרְהָ אֶבֶל בְּצִאֲנִי¹² גְּעוּ
 רוֹצֵנוּ לְעֵץ חַיִּים וְאֵם-לֹא תוֹכְלוּ לְאֶבֶל צָרִי עֲדָנוּ בְּעִלְהֵנוּ גְעִי¹³:

יא. הֵהָ כִּי סָפוּ בְעָלֵי אֲמוֹן גַּם הַחֲסִיד כְּלִיּוֹם גְּמָרִי¹⁴
 עַל-בֶּן אֲרוּץ לְעִבְרַת אֵל כִּי הוּא חָסֵד עָלַי גְּמָרִי¹⁵:

יב. לִבִּי הִפְשַׁט בְּגֵד תַעֲנוּג וְלִבִּשׁ שֶׁק בְּמִקּוֹם גְּלִינִים¹⁶
 כִּי מַעֲשֵׂיךָ עֲצֻמוֹ לְבָחוּב לוֹ יִהְיֶה שֶׁחַק גְּלִינִים¹⁷:

(¹) רִיל גִּלְגָּל, כִּי בֵן פֶּרְשׁוֹ הַמְּפֹרָשִׁים גְּלִילֵי כֶסֶף (אֶתֶר א' ו') וְגִלְלֵי זָהָב (שְׁחִישׁ ה' י"ד). — (²) רִיל גְּבוּלוֹ, כְּתַרְנוּם וְכֹל גְּלִילוֹת פִּלְשֵׁת (יֹאֵל ד' ד'), תַּחֲמוּי פִּלְשֵׁתֵי. — (³) תְּהַלִּים קִצְוֵי גִי. — (⁴) בְּכִי: הוּא. — (⁵) טִיב טִי יִג (עֵיִישׁ בַּמְּפֹרָשִׁים). — (⁶) שְׁמוֹת לִי לִי. — (⁷) מִשְׁלֵי כִיָּה טִי. — (⁸) וִיקְרָא כִיָּה זִי. — (⁹) כֵּן אֲנִי מִגִּיה וְקוֹרָא עֲסִי עֲמוֹס ד' א'; וְכִי: לְרוּשִׁישׁ (= לְרוּשֵׁשׁ), וְנִרְאָה בְעֵינֵי שְׁהוּא נּוֹסַח בְּלַתִּי נְכוּן. — (¹⁰) בְּכִי: רוּרִים, נִגְד הַשְּׁשֶׁקל וְהַכּוֹנֶה. — (¹¹) יִחֻקָּל מִיָּה טִי (חֲסֵד וִיזִי), וְכִכֵּר פֶּרֶשׁ בּוֹ רִי יִזְנֶה בְּשֵׁרְשׁוֹ (עֲמוּד 101): רְעוּתִיכֶם הַסְּתַרְסוּמוֹת לְכוּא עֲלֵיהֶם כְּכֹל יִרְח וִירַח וְכֹכַב פֶּרֶק וְסַרְק. — (¹²) רָאָה לְמַעֲלָה בַּעֲדַתִּי הָאֲחֻרְוֹנָה לְשִׁיר גִּי. — (¹³) בְּכִי: כִּצְוֹן (בְּתַהֲלִים ח' ח': צִנְהָ). — (¹⁴) תְּהַלִּים קִמְדֵי ה'. — (¹⁵) שֵׁם יִיב בִּי. — (¹⁶) שֵׁם גִּיזִי. — (¹⁷) יִשְׁעֵי גִי כִיָּה. — (¹⁸) שֵׁם חִי אִי.

ס. אֲשֶׁרִי אֲנֹשׁ בְּנֵה דְבִיר יִשְׂרָאֵל וּסְפוּנִי דְבִירִיו יַעֲשֶׂה גְבִים¹
 וְלִרְבַּע עֹנְוֵנוּ וְלֹא עֵינָיו דְמַעֲהָ פְּנַחַל יַעֲשֶׂה גְבִים² :

סא. אֲרָאָה זְמַן סְכֻלִי וּמִתְגַּלְגֵּלִי עַל-אִישׁ לְזֹאת אֶקְרָא שְׁמוֹ גִּלְגָּלִי³
 אֲדָם בְּתַבֵּל כְּאֲנֹשׁ עַל-שֵׁן סֵלַע וְאוֹחוֹת הַזְּמַן גִּלְגָּלִי⁴ :

חרף אלדאל

[אות הדלת]

סב.⁵
 וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּ צוּר בְּלַעֲדָיו הַמָּה רַדְפֵי שֶׁקֶר הוֹרֵר-שְׂוֹא :
 כִּי כָל-טוֹבָה מְצָאוּ דוֹרֵשׁוּ

סג. אֲמַנְם בְּצוּר אֲבַטַח וְכוּ יִגְבֶּה אֲדַע הַכִּי וְיֹצִיא כְּאוֹר צִדְקִי⁶
 עַל-כֵּן לְרוֹם עֵינֵי לְאֵל בְּלוּי⁷ :
 לְפִי וּבְעֵינָיו אֲשֶׁר בְּלוּי

סד. הַסְּבִלִים צְרוּת עָלֵי דִתְאֵל כְּנֹר תְּהַלּוּתָם יִגְנֹן מִד
 יִקַּר בְּעֵינָיו עַד-מְאוֹד דְמָם⁸ :
 אֲלֵיו בְּטוֹב הַפְּעֻשִׁים דְמָם⁹ :

סה. אֲשֶׁר יִלְכַּשׁ לְבוֹשׁ רִקְמָה וְיִשְׁכַּב בְּעֶרְשׁ שֵׁן וְעֵטָה פִּזוּ וּבְרִדְרִי¹⁰
 הָלֵא יוֹכֵר בְּעַת יָרֵד שְׂאוּלָה וְשֵׁם יִרְקֵב וְיַעֲלֶה קוֹץ וּבְרִדְרִי¹¹ :

(¹) = קָפָן מֵאֵרֶץ סִינַי. — (2) שֵׁם שֵׁם טִי. — (3) מִיב גִּי טִינָה. — (4) אוֹלֵי צִיל :
 נָגַל, וְרִיץ מְרַעֲלֵי קוֹרָא : סְבָב. — (5) = וּמִתְגַּלְגֵּל, כְּרֹאשִׁית מִינֵי יִחַ. — (6) הוֹשֵׁעַ
 הִ' טִי. — (7) יִרְמִיָּה נִיא כִּיָּה. — (8) נִמְחַק בְּכִיָּה. — (9) אוֹיֵב כִּיָּה דִי. — (10) עַד הַיָּב
 תְּהַלִּים לִיזוּ יִי. בְּכִיָּה : יוֹצֵא. — (11) יִשְׁעִיה לִיחַ יִיד. — (12) תְּהַלִּים עֵיב יִיד. —
 (13) עֵין טוֹב מְעַשִּׂים יִגְנֹן כְּנֹר תְּהַלּוּתָם טֹאֲלִיו וְיִשְׁמִיעַ דְמָמָה וְקוֹל (אוֹיֵב דִי טִינָה). וְעֵינָן
 דְמָמָה הִמְיָה כְּהַמִּית הַכְּנֹר. — (14) יָדוֹר (תְּהַלִּים מִיֵּד יִיא) כְּאֲהַלִּי דִר (אֲסַחֵר אִי וִי) וְכֵל
 אֲבָן יִקְרָה. — (15) הוֹשֵׁעַ יִי חִי.

י. אֶבְכָה לְרַע פְּעַלְךָ יִצְרֵי עֲדֵי מֵרַב בְּכִי בֵּת יַעֲנֶה דְמִיתִי
לוֹ יִשְׁ-לֵאל יְדֵי הַרְגָתִיךָ בְּצוֹר חֲרָבִי (וְתֵאוֹת מִמֶּךָ דְמִיתִי):

י. עָלֵי רַב עֲוֹנֵי אֲשׁוּהָ לְבָבִי לְקַרְבָּן וְנִסְכֵי אֲשׁוּ דָם וְדַמְעָה
בְּנֶעַן שְׁגִיחָם יִקְרִים בְּעֵין אֵל בְּמִקְרִיב לְפָנָיו מִלֵּאחַ וְדַמְעָה):

כ. לְבָבִי לְחִטָּאָה בָּכָה נָא וַיִּבְאֵבִי בְּשָׂרָה וַיּוֹמֵם וְלִיל דְּאָבָה
הָבִי כְּלִי־רָא אֵל יְהִי עֵז וַיִּגְבֵּר בְּאוֹיְבָיו וְתַרוּץ לְפָנָיו דְּאָבָה):

כ. בְּ-רֵאִישׁ בְּיָרֵאת אֵל עֲדָה נִאֲוֶה וּבָה הַבְּנֵעַ נְאוֹן יָמִים (וְדוֹשׁ הָרִים
וְדַק)

וּבְעֵת בְּצַר תִּהְיֶה בְּטַח בְּאֵל אֲשֶׁר נִלְגַל שְׁחָקִים בְּיָרֵעַה שְׁם וְדַק):

ע. לְבִי לְבַשׁ שְׂרִיזִין צְדָקָה מִפְּנֵי קִשְׁת־תְּלָאוֹת... (דְּוִרְבָּה)
וְדַרְךָ לָהּ אַחַר רְצוֹן הָאֵל וְסוֹר מִבְּעָלֵי רִשְׁעֵי וְחִטָּאֵי דְוִבָּה):

חרף אלהא

[אות הווא]

ע. נִלְבָּד בְּפִחַ הַתְּמָאוֹה שְׁבַר מוֹקְשֶׁךָ וּמִפִּחַ נַפְשֶׁךָ הַצֵּל
בִּי כְּלִי־קָר תִּבְלַל בְּצֵל לְבָן עוֹרָה וְאֵל-תִּבְטַח בְּוֶה הַצֵּל):

(¹ תהלים קיב ז' — ² עדה"ב במדבר כיב כ"ט. — ³ ענין כריתיה ואכזר מן העולם, הושע ד' ה' — ⁴ שמות כיב כ"ח. — ⁵ המלה הזאת חסרה בכ"י והוספתיה עסי איוב ייד כיב. — ⁶ לשון דאבון. — ⁷ יראה וסחד, איוב מ"א י"ג. — ⁸ ראה איוב ל"ח י"א, ואולי יתכן לנקד ימים. — ⁹ ישעיה מ"א מ"ז. — ¹⁰ שם מ' כ"ב. — ¹¹ מלה אחת חסרה בכ"י. — ¹² ירמיה נ"א ג'; בכ"י: דרוכה. — ¹³ דור שלך. — ¹⁴ משלי כ"ד י"א. — ¹⁵ מ"ב כ' ט"ו.)

ע"ג נפשי דאני למצא אשר האהבי
 לכן לכבי אם תבקש לך דרור
 ולין צרף מהלל ותודות הביי
 צוארף תוך על אלהים הבייא:

ע"ד לו השכילו ילדי תבל
 כל-אהביהי ימאסיה
 דמעה פים הוילוהי
 ומדימיה הוילוהי:

ע"ה אשרי תמימים דרכו בנתיב
 וידרכו קשת מוזותם
 ישר ואתו לקום הורו
 תמיד ולב הפאנה הורו:

ע"ו בנני איש יבטחו על-רב כבודם
 ופתע קרקה עתם ואבדו
 הכי פחה זמן אתם והונם
 ולא נפרו בכל-עשרם והונם:

ע"ז אל-נא תהלל איש לפי עשרו
 כי הון אנוש ידמה לאור יומם
 רק איש ישר הפעשים הלל
 חיש יחליפו מאפל הליל⁽¹⁰⁾:

ע"ח דרך אחרי תבל דדפה
 וחרס בגני החטא ונכול
 חיל יצרף גם אתו השיג⁽¹¹⁾
 צדק בגנוה ישר הסיג⁽¹²⁾
 בצרף אף ישרף הסיג⁽¹³⁾:

ע"ט בן-איש דעה כי אמך תבל וחיש תשוב וננס תשכב בחיק הורף⁽¹⁴⁾
 לכן קנה חכמה ומצותה שמר תצלח בעת תעשה אשר הורף⁽¹⁵⁾:

(1) רוח גי סיו. — (2) ירמיה יז יח. — (3) ישעיה מ"ח כ"א. — (4) בכיי: בי
 אוהביה, ואין לו ענין. — (5) איכה א' ח'. — (6) שיא י"ב כ"ג. — (7) שם כ' ל"ג. —
 (8) דברים כ"ג י"ג. — (9) עדה"ב ירמיה ט' כ"א. — (10) בכיי: ה' ל"ל. — (11) שמות ט"ז
 ט'. — (12) דברים י"ט י"ד; בכיי: ה' ס"ד. — (13) ישעיה א' כ"ב. — (14) שה"ש ג' ד', —
 (15) ס"ב י"ב ג'.

- ע"י אל יפת לבך אם זמן יחליק
 בְּפֹתֶיךָ אֲנָשִׁים חָשְׁבוּ לְהִיּוֹת⁽¹⁾ (אך) מַחְשְׁבוֹתֶם הַזֶּמֶן יִנְיֵא⁽²⁾:
 לָצֵאָה עֲלֵי-עֵיר מְאוֹתֶיךָ
 וְעָרְךָ קָרֵב עִמָּה עֲדֵי תַחַן
 לָבֶקֶךָ בְּבָרִית הַבָּא וּבְאִסּוּר⁽³⁾ (אסר) אֹתוֹ וְהַשְׁבִּיעוּ וְהוֹאֵל⁽⁴⁾:
 וְעַד-מָתִי תִהְיֶה גַעְצֶל וּגְחָלֶשׁ
 אֲזַרְבֶּם כְּמוֹ גִבּוֹר וְהוֹאֵל⁽⁵⁾:⁽⁶⁾

חרף אלואו

[אות הויו]

- לך צוירי יחידתי תאנה
 הנה עזרה ומשנבה ביום פד
 אלהי מקה איך⁽⁷⁾ אעלים סוד
 ועשית ארון הנוף ובזהב
 בני חבל זמן בנר יכלם
 תמל היו עלי שכמו והיום
 ותרהף אחרי חפצה ותרוץ
 חליף גלת ובה הנוף ותרוץ⁽⁸⁾:
 ואת ראת עלמי ותצפה⁽⁹⁾:
 נשמה העשיתה⁽¹⁰⁾ ותצפה⁽¹¹⁾:
 למען כי אביהם הוא והורם⁽¹²⁾
 הקימם לו למשרה והורם⁽¹³⁾:⁽¹⁴⁾

(1) תהלים קמ"א ה' (וייג שם יניא). — (2) כ"י: כמא. — (3) כמה מבני אדם חשבו להיות לאנשים, רמי המעלה (עי' אבות סיב מ"ה), אבל הזמן הסר את עצתם וקלקל את מחשבתם. כן גיל לפרש את הנוסח שלמינו. — (4) כ"י: אף. — (5) במדבר ל' ט'; בכ"י: הניא. — (6) תהלים ל"ה כ"ג. — (7) עדי תתן (העיר) לך יד; ורמיה ג' ט"ז וככ"י. — (8) סיב כ"ה ד' (רמ"י ניב ו'). — (9) כ"י: ובאסור. — (10) לשון שבועה, שיא יד כ"ד. — (11) שפטים י"ט ו'. — (12) קהלת י"ב ו'. — (13) כ"י: אך. — (14) חבקוק ב' א'. — (15) כ"ה בכ"י, והבונה: העשיתה אותו. ואולי מוב יותר לקרוא: העשיתו. — (16) שמות כ"ה י"א. והנה הנוף משכן הנשמה ולא היא משכנה, אבל ר"ל כי הנשמה תאציל מהורה על הנוף. — (17) בראשית ט"ז כ"ג. — (18) שיא כ"י ל"ג.

- ה. בני מות זמן יחשף קלונם
ונפשם מכרו לשאול בהטאם
- ו. אנוש יחשב הכי תכל כמרעה
וישכח חסרי אל שיצרו
- ז. אשר קצו בעבודות האלהים
להגלם חפרו שוחה ושחת
- ח. אנוש יחשב הכי נפשו למקנה
ואמנם היא כפקדון ומחר
- ט. ארמה היא ככפשה ומות
ותכל גאלמת אד (10) בליפה
- י. אהה נפש בני אדם סבלה
ויבנה האנוש בתים ויבוש (11)
- יא. שדי מאד רמת ונבורים
אולם יראיה שלום כי
- הכי באו בצל בשת וחסו)
ולא חמלו עלי הודם (2) וחסו):
- ואף הוא כה כשור אבוס ופרה
ומנרבת ימינו צין ופרה):
- ולחיות אהבו חפצם ורצו)
ונפלו כה בעת הלכו ורצו):
- וכי אמה בעו לקח ושכה)
תהי חזרה למפקדה ושכה (10):
- כנחל יעברו איש ושחת (11)
פלאות תענה לנו ושחה (11):
- ואשרה לו תהי ידעה ובנה (10)
כרגע מאשר יגע ובנה (11):
- מפחדה ירהו ויחגו (10)
כה ישמחו יום ויחגו (10):

(1) צמניה בני ייב; ישעיה ל"ג. — (2) כ"י: הורם. — (3) ירמיה יג י"ד. —
(4) בראשית ח' י"ג. — (5) כ"י: בעבדת. — (6) ר"ל: אהבו ורצו שיהיה חפצם וחאותם
חבוא להם. כ"י: אוהבי חפצם, ואין לו ענין. — (7) שיא ח' י"א. — (8) ירמיה ס"א
י"ד. — (9) כ"י: כפקדון. — (10) ויקרא כ"ב י"ג. — (11) ישעיה כ"ה י"א. — (12) כ"י:
נאלאסתך! — (13) איוב י"ב ח'. — (14) כ"י: ככלה. — (15) לשון בינה. — (16) הכלה
הזאת חסרה בכ"י והוספתיה מדעתי. — (17) לשון בנין. — (18) תהלים ק"ז כ"י. —
(19) שמות ה' א'.

ב. אֱלֹהֵי עַל־שִׁמּוֹךְ אֶסְבֵּל מְצוּקִים וְעַל־דִּתְךָ אֲנִי נִגַּשׁ וְנִעְנֶהָ׃
וְאִדַּע כִּי בָעֵת אֶקְרָא בְּכָל־לֵב לְךָ, מְחַר אֱהִי גִעְזֹר וְנִעְנֶהָ׃

חרף אלזין

[אות הוי"ן]

ב. בְּעוֹלָם זֶה זֶרַע זֶרַע צָדֵקָה וְזֶה זֶרַע זֶרַק בּוֹ עֵת זֶרַע
תְּהִי קֶצֶר בְּעוֹלָם בָּא אֱלֹמוֹת אֲשֶׁר תִּלְאָה לְנִשְׂאָם עַל־זֶרַע׃

ג. בְּנֵי תִבְלַע עֵדֵנִים תֹּאכִילֶם וְיִינְקוּ בְּחֵי שָׂרִי׃ בַּת הַזְּמוּרָה׃
וּבַסּוּף תִּחְשַׁף לָהֶם קְלוּנָה וְגַם תִּשְׁלַח לְאַפָּם הַזְּמוּרָה׃

ג. עוֹרָה אֲנֹשׁ מָרָם לְעוֹלָמָךְ תִּסַּע וְקַח צִדָּה בְּעוֹלָם זֶה
וְזָכַר יְקוֹד תִּפְתֵּי אֲשֶׁר יִבְעַר מֵאִשׁ עַד־י תֵּאמַר בְּסִינִי׃ זֶה׃

ג. לֹא יוֹעִיל לִבְנֵי אִישׁ קָרְבָּן וְגַם נִסְךְ וּלְבוֹנָה וּזְבָח׃
כִּי אֵין חֶפֶץ לְאֵל׃ בְּלִתי לֵב נִשְׁבֵּר עִם נִפְשׁ זָבָה׃

ג. הִרְשׁ רְצוֹן אֵל יִמְאַסֶּה תִבְלַע וְגַם יִחְשַׁב אֶתְהָ בְּשִׂית זֹנָה׃
אֲךָ עֲזָבִי אֵל גִּתְנֵנו הַזֶּנֶם תִּמְדִּד בְּכֹז יוֹן וּבִזְזוּת׃

(1) ישעיה נ"ג ו'. — (2) יחזקאל י"ד ו'. — (3) כ"י: ומה. — (4) כ"י: שרה. —
(5) דברים י"ג כ"ג. — (6) יחזקאל ח' י"ג. — (7) כ"י: בסיני. — (8) המורה באצבע על
שפטים ה' ה' (תהלים ס"ח י') לא יצא ידי חובתו. מלח זה בחרו שלפנינו עומדת
במקום השם והנונה: הדבר הזה, ר"ל היקר, הוא כסיני אשר יבער שם הסנה ואיננו
אבל (שמות פרשה ג'), וההבדל בין זה, בחרו א' ובין זה, בחרו ב' הוא דק מאד. —
(9) שמות ל' ל"ד. — (10) כ"י: לא. — (11) נקיה מן החטא. — (12) בוגדה, משלי
ז' י'. — (13) וואל די נ"י.

צח. כל איש אשר קנה אחות משדה ישר ובו זרע אמת זרע
 יצלה ועת כי יחשכו אורים לפי גיו ומצאה צדקו כאור זרע:

צט. תבל משכרת בני אדם הכי דמחה ביד האל כמו כוס והכי
 יוסדיו תלא הוא אל-בני חלד כמו מצרף אלי-בסרף וכור לזחבי:

ק. ישמה אנש עת יחזה בניו סבי-בוטיו ועת ירבה כחולי ים זרע
 ובעת ישכל הזמן אתו אוי אמר משוש' בנים בעולם זה-זרע:

קפ. אישים ברב הטא טמאו נפשם וינחלו' מומם אלי-זרעם
 ידמו לאיש לו בת קדשה ומ' כרה לכה-גבר ואל-זרעם):

חרף אלהא

[אות החית]

קג. בן איש חלק עולמק' עם יוצרף חציו תנה לאל ולך החציו'
 טרם יקימף לו למטרה ומן בגד והפנות יהי החציו:

(¹) תהלים צ"ו י"א. — (²) ירמיה נ"א ו' (פרש בו רבנו יונה בשרשיו: היין הוך הצליל המנוהר). — (³) משלי י"ז נ' כ"ז ב"א. — (⁴) איוב כ"ט י"ח. — (⁵) אם יסוהו בניו אוטר, כי רק לעמלו נולדו והשמחה ששמה בהם היתה עדי רנע, וכעת הוא רואה, כי הדבר אשר השכו למשוש באסת רע הוא. כן נראה לי לפרש את החרוז קשה ההכנה, ואולי יש לפתרו עפי איוב ח"י"ט, כ"ז? — (⁶) במדבר ל"ד י"ז. — (⁷) ע"ס זר. — (⁸) כ"י: על טד. — (⁹) ראה ססח"ס ס"ח ע"ב, ביצה ט"ז ע"ב.

קפ. אִמֶת זָכָה לְטוֹב הָאֵל וְעוֹ
אֲשֶׁר נִפְשׁוּ תְמִימֹת גַּם הַסִּדְרָה⁽¹⁾
וְלַעֲוָה אֶל־מְעוֹן הָאוֹר הַנִּנְפֶה
בְּנַפְשִׁים בְּכַנְפֵי הַסִּדְרָה⁽²⁾:

קפ. טוֹב מְלִיבֹם תְּאֻנְתָּהּ רַק
כִּי אִזּוּ בְּמַחְנוֹת רִדְפֵי צַדִּיק
קצפה וְלִהְיוֹת נֶעְלָה חֲלוּץ⁽³⁾
תַּעֲבֹר בְּיַרְדֵּן רִיגָה חֲלוּץ⁽⁴⁾:

קפ. כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִבִּיר יַגּוֹן תִּבְלֵ
גַּם תִּסְלָאִים בָּהּ זְמַן חֲלָה⁽⁵⁾
יַדַּע חֲכִי אִין לְאָנוּשׁ תִּקְוָה
רַק עַת פִּגְג צוֹר יִצְרוּ חֲלָה⁽⁶⁾:

קפ. הוּא כִּי יִצְרֵי גַחַשׁ נִשְׁתֵּה
נֶפֶשׁ מִשְׁכַּלֶּת אֲשֶׁרֶה אִם
אֵתִי גַם תְּאֻנְתִּי חֲתִי⁽⁷⁾
עַת תִּחְזִי מִחֲנֵה נִשְׁמוֹת אֵל
יֵשׁ לָהּ יִתְרוֹן עַל־חֲתִינָה⁽⁸⁾
יּוֹם תִּאֲסֹפֵי אֶל־חֲתִינָה⁽⁹⁾:

קפ. אִמֶת תִּבְלֵ כְמוֹ גִּנְהַ וְאָרֶם
וְנִשְׁאָר⁽¹⁰⁾ בְּאָנוּשׁ תִּסְאוּ בְּמוֹתוֹ
בְּעֵץ פְּרִיָה וּפְגִיָה חֲנֻטִים⁽¹¹⁾
וּמִה־יִוְעִיל הַיּוֹת מִדֶּה־חֲנֻטִים⁽¹²⁾:

קפ. מִבִּיר יִקָּר תִּבְלֵ יִמָּאן לָהּ
כִּי יֵשׁ לְשׁוֹט תִּמְוֹתָהּ מִבָּהּ
יִת רֵאשִׁי⁽¹³⁾ וַיֹּאמֶר לֹא־אֶהְיֶה חֲבֵשׁ⁽¹⁴⁾
לֹא יִמָּצְאוּ לָהּ בְּזִמְן חֲבֵשׁ⁽¹⁵⁾:

(1) נקבה ממלת חסיד, (2) זכריה ה' ט', (3) ראה דברים כיה ה' י"ג — (4) כמדבר ל"ב כ"א. — (5) דברים כ"ט כ"א. — (6) דהיב ליג י"ב. — (7) חיה רעה מחיתו טרף. — (8) חיה ככלל, כנגוד אל אדם המעלה. — (9) חיה = חיים (יחזקאל א' כ', כ"א, והנמשך ממנו כ"ט כ"ה"ק), והכונה: יום תאספי לאור באור החיים, ובכ"י נמצא מאס פי ח' תאספי, והח' הישר באדם המרוס' קולי באונכסורד הגיה וקרא: מאספי, וזה וזה לא יתכן לדעתו, ועיכ הגהתי כמיש בפנים. — (10) שהיש בי י"ג; בכ"י: הם חנוטים. — (11) בכ"י: וישאר (ו)ישאר? הקל נמצא רק פעם אחת בשיא סין י"א). — (12) בראשית ג' ג', — (13) בכ"י: ראש בה. — (14) ישעיה ג' ז', — (15) ראה הושע ו' א'.

קט. יחידתי סעי מבית עונים ובגוה מחנה צדק חנינא⁽¹⁾
 הכי אז תמצאי חסד בעין אל בעת לא תמצאי מאיש חנינה⁽²⁾:

קי. בן-איש בנה בית ליום מחר לך אולם בטוב המעשים אהו חנוף⁽³⁾
 גם נפשך נהל במוסרה לאט כי היא כמו גער ולכן לה חנוף⁽⁴⁾:

קיב. טוב לך היות בודד בעי מדבר מלהיות לך בזמן חבר
 כי כל-בני אישים נחשים לא יועילה בם חברי חבר⁽⁵⁾:

קיג. ביד תבל אהה פוסות מלאות ועל-כל-הקיום לשתות חמתם⁽⁶⁾
 וחמים באכזרים פרוצים⁽⁷⁾ ואין מי יעמד לפני חמתם⁽⁸⁾:

קיג. אשרי אדם ותאזרעו גם ללחם⁽⁹⁾ עם יצרו תרץ⁽¹⁰⁾
 גם בארזה ישאג עד-כי קלב לשון לו לא תרץ⁽¹¹⁾:

קיד. הדר עולם כמו יער ואישים בעת מותם כמו עצים חטבים⁽¹²⁾
 והישר בערש אל-בעליו ובו ישבב במרבדים חטבים⁽¹³⁾:

חרף אלטא

[אות הטיח]

קטו. כל-איש אשר יטבל במי תאוה גופו הלא טמא בעת טובלו
 ואשר בעולם זה לחטא נולד לו מת ביום לדהו יהי טוב-לו:

(1) משרש חנה. — (2) ירמיה טז יג. — (3) דברים כ' ה'. — (4) משלי כ"ב ו'. —
 (5) דברים י"ח י"א; תהלים נ"ח ו'. — (6) איוב ו' ד'. — (7) כ"ה כ"א, ואפשר שהוא כענין
 מחסרצים בשיא כ"ה י"א; הרבים מן השם פריץ (ישעיה ל"ה ט': פריץ חיות) הוא קמוץ.
 פריצים (ירמיה ו' י"א), ולא יאבה בו המשקל. — (8) דברים ט' י"ט. — (9) כ"י: ילחום. —
 (10) מ"א כ' ט'; גור אשר ללחום עם יצרו. — (11) שמות י"א ו'; יהושע י' כ"א. —
 (12) דברים כ"ט י' (תהלים קמ"ד י"ב). — (13) משלי ו' ט"ה.

קטו. עורו בני איש אל-האחרו מעסר כל-חטא אכל-תחטיו עצי ישר
טעו¹

כי יצרכם למשד לבבכם אחריו יאמר אליכם מנתיב צדק טעו² :

קיו. ישמח אנוש בראות ערוגות³ בן צצו ושמש חנתה טלה⁴ .
ידמה⁵ בהתחבר זמן אליו כזאב אשר נחבר⁶ אלי-טלה⁷ :

קיז. כל-איש שאשר החזיק נתיב מוסר טוב עם אנשים הוא וכן טוב עם
האל, ולא ידמה להטאים נדר מים פעלם טובעים :

קיח. אישים במשאות חטא עמוסים הם הכי אתם בני יום כפצעים
טענו⁸ .

שלפו חרכות אחרי המאנה עדי-יכבשו אתם ונפשם טענו⁹ :

חרף אליא

[אות היוד]

קי. נפש כסיל דמתה בהמה מצאה מרעה ותהרש אחרי כל-ירק¹⁰ .
אשרי אשר יטהר ותכל יחשב גדה ועליה בכל-יעת ירק¹¹ :

¹ צווי משרש נמע; בכ"י: נמעו. — ² צווי משרש טעה, יחוקאל יג יי. — ³ כ"י: ערוגות. — ⁴ מול טלה, וכונת המשורר על חורש ניסן. ואף כי בחרתי-בקצור בהערותי אלה, לא אטע ככל זאת מלהביא סה את אשר שר רמביע (חרשיש צד 35) כענין הזה: רעו שתו כי הפתיו עכר גם מחלצות זקן זמן פשט אכן בחול שמש בטלה סות גער עלי-עמק וקר פשט:

⁵ מלת יד מה חסרה בכ"י והוספתה מרעהי. — ⁶ כיה בכ"י, וכתנ"ך לא נמצא השרש הזה בכנין נפעל. — ⁷ ישעיה ס"ה כ"ה. — ⁸ מלה אחת חסרה בכ"י. — ⁹ כראשית ס"ה י"ג. — ¹⁰ ישעיה י"ד י"ט. — ¹¹ דברים י"א י"ג; בכ"י: ירוק. — ¹² כמדבר י"ב י"ד; בכ"י גם סה: ירוק.

קבא. עוֹדָה לְבָבִי וְחָלַשׁ צְבָאוֹת עֲוֹן נָעַר וְהִבֵּם שׁוֹק בְּאֶף עַל-יַרְדֵּךְ (1)
וּבִטָּח וְאֶל-תִּירָא לְחִיל מֵאֹהֶה וְאִם יִגְבֵּר וְלִפְנֵי יִצְרָךְ אֶל-יַרְדֵּךְ (2):

קכב. אֲשֶׁר־י אֲשֶׁר בָּנָה בְּשֶׁחַק מַעֲלוֹת וּבְנִד פְּעֻלוֹתָיו עַל-יּוֹמָיו יִקְרֵי (3)
כִּי כָל-מִבְקָשָׁיו יִצְרָם כְּכֹהֵה נְעִיר מוֹת הַיַּעֲנִיק לָהֶם וּמֵחַ-בְּעֵשֶׂה יִקְרֵי (4):

קכג. הִפְטָה רוּם בְּרָקֵב וּכְלָה (5) גַּם כּוֹכְבֵיהֶם יַעֲדֵרוּן (6)
אֶף הַהָרִים יִבְלוּ וּבְמַעַר דָּר בְּלִוּן יַעֲדֵרוּן (7):

קכד. כָּל-תִּירָא יִצְהוּ טָרֵם מוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת יִשְׂרָאֵל רוּץ (8)
פְּשָׁטָה בָהֶה לֹא יִכְבֶּה (9) גַּם קָנָה רְצוּץ עוֹד לֹא יָרוּץ (10):

קכה. אֲמַת וְכֹה לִוּוּ (11) עוֹלָם וּנְמַלֵּט אֲשֶׁר הָאֵל בִּירְאָתוֹ יִרְחוּ (12)
הַכִּי יַצּוֹר עַל-יִצְרָאֵל (13) מֵאֲתוֹ לְבַקְעָנָה כְּהַבְקַע יִרְחוּ (14):

קכו. אִישׁ לִבֵּב יִשְׁפִּיל מֵאֲתוֹ עַד-עֶפֶר וּבִיצְרוֹ יִקוּט (15)
יִשָּׁם עַל-אֵל מִכֻּטְחוֹ לֹא עַל-נִבְרָא כִּי כִסְלוֹ יִקוּט (16):

קכז. אֲמַת חֲטָא אִישׁ לְרַגְלָיו הוּא כְּנוֹמֵץ וְכִלְיֹם יָר עוֹנוֹ יִקְבְּנוּ (17)
וְאִם יוֹכֶה הַכִּי וְכֹה לְשֵׁם טוֹב אֲשֶׁר פִּי הָאֱלֹהִים יִקְבְּנוּ (18):

קכח. אִם יִרְכֶּה אִישׁ חֲטָאֹת כָּל-יּוֹם עַל-שִׁכְמוֹ יוֹם דִּין יִשְׁאֵם (19)
כִּי חֲטָאוֹ יִבְעִיר בְּעֵצְמֹו אִשׁ לֹא תִכְבֶּה עַד-יִשְׁאֵם (20):

(1) שִׁסְטִים טִוּן ח. (2) הַפְעִיל מִשְׂרֵשׁ רִכָּן. (3) תְּהִלִּים קִיד ג. — (4) אִסְתֵּר ו' ג. — (5) אִיבֵב יִג כִּת. — (6) יִשְׁעִיה מ' כִּו. — (7) שֵׁם ו' כִּת. — (8) כִּי: תִּכְבֶּה. — (9) יִשְׁעִיה מִיב ג' ד. — (10) כִּי: לֹא. — (11) יִשְׁעִיה י"א ג'. — (12) כִּי: עַל עֵד. — (13) יְהוֹשֻׁעַ מִרְשָׁה ו'. — (14) תְּהִלִּים צִה י'. — (15) אִיבֵב ח' יד. — (16) מִיב י"ב. — (17) יִשְׁעִיה ט"ב ג'. — (18) אִיבֵב לֵיא לִו (tragen). — (19) וִיקָרָה א' (büßen).

קכ. דע־לְךָ יֵלִיד עֶפְרַיִם הִכִּי אֶתָּה
 לָבֵן חֹק עַל־מֵאֵנָה תִּקְבָּשׁ
 בְּצֵל וּבְצֵלָם יִצְרֶיךָ⁽¹⁾
 אֶתָּךְ וְעַל־יִצְרֶיךָ⁽²⁾ :

קל. אֶתָּה גְדוֹל וְקָרוֹב יוֹם אֲדַנִּי
 לְזֹאת אֲשֶׁרֵי אֲנֹשׁ יִרְעִיב לִבְכוּ
 לְכָל־זָרִים⁽³⁾ וְאֵתוֹ מִי וּבְלִבְלִי⁽⁴⁾
 וְאֵת־נַפְשׁוֹ בְּפֶתַח־חֶסֶד וּבְלִבְלִי⁽⁵⁾ :

קלא. מִה־לְאֲנוֹשׁ יִצְבֵּר כְּחֹל הַנֶּסֶם
 לֹא טוֹב לְאִישׁ כִּי אִם־בְּיָרֵאת אֵל
 עֶשֶׂר וְהוּא מִחַר כְּעוֹף יַעֲוֹף
 כִּה שִׁחְרוּ וַיִּרַח וּבָה יַעֲוֹף⁽⁶⁾ :

קלב. תִּבְלֵ כִּנֶּם גְּדוֹל וְאִישִׁים תוֹךְ אֲנִי
 אֵךְ הוֹמָן פִּתְאֵם יִשְׁלַח אֵשׁ בְּסִיר
 תְּרוּץ כְּבָרְק בָּסֵם⁽⁷⁾ וְלֹא יִבִּינוּ⁽⁸⁾
 רוּחַם אֲזִי טָרַם אֲשֶׁר יִבִּינוּ⁽⁹⁾ :

קלג. יִדְאֵג אֲנוֹשׁ עֶקֶר עֲדֵי יוֹלֵד
 וְשִׂאֹל יִבְלִי⁽¹⁰⁾ זֶרְעוֹ וַיִּהְרַס אֶת־
 בָּנִים עַל־יִבְנָה⁽¹¹⁾
 בֵּיתוֹ בְּעַת יִבּוֹן וַיִּבְנָה⁽¹²⁾ :

קלד. תִּבְטֵ שָׂרֵי תִּבְלֵ גָּאוֹ
 אֵךְ הוֹמִים בְּנִינָם הוֹ
 לַעֲלוֹת לִזְבֵּל וַיִּהְרַסוּ⁽¹³⁾
 רִידוֹ לְשִׂאֹל וַיִּהְרַסוּ⁽¹⁴⁾ :

קלה. אֲשֶׁר יִשְׂרָ וְנֶאֱמָנוּ פְּעָלָיו
 יְהִי מִחַר בְּנֵן הָאֵל כְּעֵץ עַל־
 וּבְלִשׁוֹנוֹ וְנִיבּוֹ לֹא יִכּוֹב⁽¹⁵⁾
 מְקוֹר יוֹבֵל לְעוֹלָם לֹא יִכּוֹב⁽¹⁶⁾ :

(1) איוב י"ז ו'. — (2) דברים ב' י"ט. — (3) כ"י: זרים. — (4) מלאכי ב' ב'. —
 (5) בראשית ג' כ"א. — (6) ר"ל יערב ויחשך, מלשון מעוף צוקה (ישעיה ח' כ"ב), ארץ
 עפחה כמו אסל (איוב כ' כ"ב), שנחלקו בהם המדקדקים אם הם מנחי ע"ז או מנחי ע"י. —
 (7) ר"ל עמהם; ראה דיואן ר"יה כרך א', הערות צד 94 וצד 103. — (8) איוב ט' י"א. —
 (9) ירגישו, תהלים ג' י"ג. — (10) בראשית ט"ז ב'. — (11) כ"י: וכל (קרי: וכל?). —
 (12) איוב י"ב י"ד. — (13) שמות י"ט כ"א, כ"ד. — (14) משלי י"ד א'. — (15) שם שם ה';
 תהלים ע"ח ל"ג. — (16) ישעיה ג' י"א.

חרף אלכאף

[אות הכף]

קלו. **שדו** אני מופעשים ערום **אנא** בצלף עבדך בפהי
לעד במרביץ טוב רעה אתי **כי את** פרעה ואני כשה:

קלו. **הה** כי עוני כפפו אתי **אחר** היותי בזמן כנסים
אלי ראה כי נסתרה דרכי **שוכה** ונדחי עבדך כנסים:

קלה. **עורו** בני ישראל ונשוכה וגם **נשא** לכבנו אלי כפים
אל אל אשר נעלם והוא נגלה ועב **ירכב** וכסה אור עלי כפים:

קלס. **בן איש** זכר כי יצרף אויב **אך** על לבכה בארי כרע
ופחד ליום יהיה לכל מקרה **אחר** ותשוב וחלף כרע:

קט. **עונות** נבלוה נפשי ונתפד **יקרף** בוו וחם שמוק כראי
לואת אכבה וירוו רב כשריי **ערי** מרב רווני יבקראי:

קמא. **יראת** אלהים שים מנורה אך **שכלך** כפרח שים וגם כפתר
כי הוץ אנוש הכל ולא ישות **נצח** כנף וונה ולא כפתר
לבו ירא קרות זמן טרם **ספים** יהי מרעיש ונה כפתר
ואשר בערפת יהיה מעריב **תשכים** ותראהו באי כפתר:

(1) ראה ישעיה ניא מיו. — (2) שם לי ייו. — (3) עדהיכ שם מי כיו. — (4) עדהיכ תהלים קמיו ב'. — (5) ראה איכה ג' מ' מ.א. — (6) ראה ישעיה י"ט א'; תהלים קיד ג'. — (7) עדהיכ אויב ליו ליב. — (8) ראה במדבר כיד ט'. — (9) קהלת ט' ג'. — (10) ראה נחום ג' ג'. — (11) ראה ישעיה י"ד ד'. — (12) שמות כ"ה ל"ג ועוד בכנס. — (13) ויקרא י"ב ו'. — (14) עדהיכ עמוס ט' א'. — (15) ירמיה מ"ז ד'.

מִתְקִיּוֹ נִחְשָׁבִים לְךָ כְּמִרְיֹוֹ ⁽¹⁾	קסב. חֶשֶׁב טוֹב הוֹמֵן כָּרַע וַיְהִי
כְּעֵינֶךָ נִחְלִי טוֹבוֹ כְּמִרְיֹוֹ ⁽²⁾	וְחֶשֶׁב ⁽³⁾ הוֹמֵן כְּדָלִי וַיְהִי
יְנַלְמֶה ⁽⁴⁾ וְהִשְׁבִּית אֶת־כְּמִרְיֹוֹ ⁽⁵⁾ :	הֵכִי אִישׁוֹ בְּחֶזֶר הַשְּׂכִירָה
כִּי יוֹם לַיּוֹם מִכְּבִיד כְּצַר כְּבָלִי ⁽⁶⁾	קסג. לְכִי עֲבַדְתָּ הַטְּאוֹה בְּרַחֵק
וּכְבוֹד יִקָּר עֲנֹה חֶשֶׁב כְּבָלִי ⁽⁷⁾ :	וְחֶשֶׁב גְּדֻלְתָּהּ כְּשִׁפְלוּתָהּ
וְתִנּוּעַ כְּנוּעַ בְּכִבְרָה ⁽⁸⁾	קסד. אֲנוּשׁ עַד־אֵן תִּרְדֹּף הַטְּאוֹתָהּ
וְהַחֲטָאֵת ⁽⁹⁾ תְּהִי חֶשֶׁב בְּכִרְתֵּי ⁽¹⁰⁾ :	וְנַפְשׁ נִטְמָאָה מִחֶשֶׁב כּוֹכָה ⁽¹¹⁾
עַד־אֲחֻשֵׁב מִי הִכְבִּי כְּנִתְרָה כְּכָר ⁽¹²⁾	קסה. עַת אֲזַכְּרָה חֲטָאֵי דְמַעֲוֵי יוֹלוֹ
אֲדַאֲרַעֲתָהּ כִּי אֵינָנְמוּל ⁽¹³⁾ חֲטָא כְּמוֹ צְדִיק וְלֹא תִגְמֹל אֲנוּשׁ חֲנֻף כְּכָר ⁽¹⁴⁾ :	אֲדַאֲרַעֲתָהּ כִּי אֵינָנְמוּל ⁽¹⁵⁾ חֲטָא כְּמוֹ צְדִיק וְלֹא תִגְמֹל אֲנוּשׁ חֲנֻף כְּכָר ⁽¹⁶⁾ :
בְּטוֹב מַעֲשִׂים תְּהִי לוֹ חֵישׁ כְּבוֹשָׁה ⁽¹⁷⁾	קסו. אֲשֶׁר צָדְקַת אֱלֹהֵי לֹו יֵאָרֵשׁ
כְּחַרְפָּה לוֹ וְהַתְּמֹת כְּבוֹשָׁתָהּ ⁽¹⁸⁾ :	וְהַסְּבִל יִחְשֵׁב הַצְּדִיקָה
יִשְׂר וְעֵינֶךָ ⁽¹⁹⁾ בְּעֵנֶה כְּחָלִי ⁽²⁰⁾	קסז. לְבָשִׁי וְחִידָתִי לְבוּשׁ תִּסְוֶעֲדִי
אָחוֹ תִנִּי עַל־צִוְרֶנֶךָ כְּחָלִי ⁽²¹⁾ :	וְתִנִּי מְעִילָה אֶתְבַּת הָאֵל וַיִּיר־
עַל שְׂבִלָּהּ יִצְרָה כְּבֶשׂ ⁽²²⁾	קסח. מִמְּוֹתָהּ נִגְרָה וְחוּף
תִּאֲבִיד לְעוֹ פְּנִיִּים כְּבֶשׂ ⁽²³⁾ :	לֹא נִשְׁאָה פְּנִיִּים אֶבֶל

(1) ראה במדבר ה' כ"ד, כ"ו. — (2) בכ"י: ותשוב. — (3) עדה"כ ישעיה ט' ט"ז. — (4) שם ז' כ"ג. בכ"י: כחער. — (5) עדה"כ: מיב כיג ה"י. — (6) תהלים ק"ה י"ח. — (7) לשון שחת בלי (ישעיה ל"ח י"ז). — (8) עמוס ט' ט"ז. — (9) בכ"י: כזבה. — (10) יחזקאל י"ח ד' כ"ג; בכ"י: והחוספאה. — (11) תהלים י"ט ט"ז. — (12) יחזקאל א' א"י. — (13) בכ"י: גדול. — (14) איוב י"א ד'. — (15) אסתר ו' ח"ג. — (16) כמו בושח. — (17) בכ"י: ועיניך. — (18) יחזקאל כ"ג ט"ז. — (19) משלי כ"ה י"ב. — (20) אסתר ז' ח', ובאבות סיד מ"א: הכושח את יצרו. — (21) אבות ס"ה מ"ב ל"ט הגוסס הננון, וי"ג שם: ובשח פניו. — (22) — (23)

חרף אללאם

[אות הלסד]

קסג. הוּי לְנַפְשׁוֹת הַחַטָּאוֹת כִּי לֹא יָדְעוּ עֲרֵר לְוִיתָיו וְחַכְלִים שָׁמוּ לְוִיתָיו וְלִכְלָעַם מִוֹת לְוִיתָיו:

קד. בְּמוֹמֵי מַעֲשֵׂי תַבַּל פְּלָאִים וְקִצְרוּ לְהַגִּוֹת בָּהֶם לְשׁוֹנוֹת אֲשֶׁר תִּרְחִיק נַפְשׁוֹת הַחַסִּידוֹת וְתִתְחַבֵּר לְזֵרוֹת גַּם לְשׁוֹנוֹת:

קמ. עוֹלָם נוֹה צְרוֹת הֵבִי אֵין בּוֹ שְׁלוֹה לְיוֹצֵא כּוֹ וְלֹא לְבֹא. רַק הוּא בְּמוֹ יַעַר וְהֵסִי שְׂכָנָיו עֲצִים וְהַפְּוֹת בְּמוֹ לְפָה:

קמב. בְּיָרְאִישׁ בְּתַבַּל אֵת בְּאִישׁ כְּלוּא בְּכִלּוּא וּבִידֵי יַעֲרָה לְחוּץ. אֵתָה בְּחוּף מִסְגֵּר בְּעוֹרָה חֵי אֲבָן בְּמוֹתָה תַּצְאָה לְחוּץ:

קמג. דִּן לָהּ הַיּוֹת שְׂכָנָהּ מַחֲשֵׁה תַאֲוָה וּבְאֹר אֲרֵנִי בְּיָאֲנוּ שְׂקוּמָה לָהּ וְרִדְף רִצּוֹן הָאֵל תְּכִי מִכָּל-חֵדֶר תַּבַּל וְשׁוֹבְתָה הֲלֹא הוּא שׁוֹב לָהּ:

קמד. יְחִידָתִי בְּנֵי אֲרָמֹן לְשִׁבְתָּהּ בְּהַר הַמּוֹר וְגִבְעַת הַלְּבֹנָה וְהִרְסִי בֵּית חַטָּאִים כִּי גִמּוּל טוֹב לְהִרְסַת וְתִגְמוּל רַע לְבִנְהָ:

(1) איוב ג' ח'. (2) לשון לזית חן, משלי א' ט'; ד' ט'. — (3) ישעיה כ"ז א'. — (4) בכ"י: החסידות. (5) משלי כ"ד כ"א. — (6) זכריה ח' י'; דהיב ט"ז ה' (ואולי צ"ל שלום ה' שלוה). — (7) והם' ליתר חווק, ואולי צ"ל: נתן (= ונתנה). — (8) לשון לבת אש (שמות ג' ב'); בכ"י: לבא. — (9) ענין לחץ ורחק (שמות ג' ט'). — (10) בכ"י: מסגיר. — (11) תהלים מ"א ז'. — (12) בכ"י: ובאומר. — (13) ישעיה ב' ה'; לך = לכה (במדבר כ"ג י"ג); בכ"י: לכה. — (14) שיא א' ח'. — (15) שהיש ד' ו'. — (16) לשון בנין.

קנה. שְׁמֵרָה נְתִיב הָאֵל וְאֲשֵׁרֵי אִישׁ מֵעַל נְתִיב צוּר יִצְרוּ לֹא לֹיִ (1)
 יִזְכֶּה בְּמַעֲמַד דִּין וְכוּ וְכוּ יִזְכֶּה בְּיוֹם הַמַּעֲמַד הַלְלוֹת: (2)

קני. אִמְתַּנְפֵּשׂ אֲשֶׁר תִּפְשֹׁט לְבוּשׁ חֹטֵא הַדְרֵי יִצְרָה תְּהִי יוֹסְרִין לְבוּשָׁה
 וְנִפְשׁ חֹטֵאתַ תְּחַשֵּׁף קָלוֹנָהּ (3) וְתִהְיֶה אִזְ לְרֵאִיָּה לְבוּשָׁה (4):

קני. הַעַת אֲשֶׁר תֵּאֱחָדָה תִּרְעַב לֶפֶת רִשְׁעֵ עֲצֹד אֲתָה וּפֶת יִשְׂרָאֵל לְחֶם (5)
 וְזָכַר יִקְדֵּ תִפְתֵּ אֲשֶׁר לֹדֵלֶקְהָ אִשׁוּ בְּשִׁלְגֵ הַר שְׁנִיר נְהַפְדֵּ לְחֶם (6)
 וְקָנָה לָךְ שֵׁם טוֹב הַכִּי יִתְרוֹן לְאַנְיָ שֵׁי שֵׁם עֲלֵי־כִלְתוֹי כִּמּוֹ בֵּין שֵׁם
 לְחֶם (7):

קני. יוֹלִיד סְכָלוֹת תִּתְשַׁבַּח חֲסִדֵי אֵל וְיֵשׁ לָךְ פֶּה תְּהַלְלוּמֵי לְמַנּוֹת (8)
 בְּכַתֵּ עַל־חֹטֵאתֶךָ וְהָיָה לְבַת־יָרֵ עֲנָה רַע וְתִהְיֶה אֶח לְמַנּוֹת (9):

חרף אלמים

[אות המים]

קני. חֲצִי זְמַן בְּגַד מְרוֹקִים הֵם וּבִלְבַב בְּנֵי אִישִׁים מְרוֹקִיהֶם (10)
 יִתְעַדְנּוּ כּוֹ הַנְּפִשׁוֹת אֵךְ מִנּוֹת לְמַק־נְהַפְדֵּ מְרוֹקִיהֶם (11):

קני. אִמְתַּנְפֵּשׂ אֲשֶׁרֵי אֲנֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּיַד אֵל גַּעִים מַעֲשִׂים חֲקָקִים עַל מְגִלָּה (12)
 וְאַךְ כְּבֹאֵר (13) גַּעִם בְּגֵן אֵל תְּהִי יַד הַפְּלִיחָה לֹד מְגִלָּה (14):

(1) לשון אל ילון, משלי ג' כ"א. — (2) שפטים ו' כ"ג. — (3) ירמיה' י"ג כ"ג.
 (4) יחזקאל ו' י"ח. — (5) משלי ד' י"ג. — (6) תהלים ל"ג ד'. — (7) עלי אנשים בלתי
 שם; וְאוֹלוֹי צִיל: בלתי. — (8) בראשית ה' ל"ב. — (9) שפטים ה' י"א. — (10) איוב ל' כ"ט;
 מלאכי א' ג'. — (11) מרזקי החצים, החצים המרוקים, ירמיה' מ"ד ד'. — (12) אסתר ב' י"ב,
 וראה ישעיה' ג' כ"ד. — (13) מגלת ספר. — (14) משבש ולא אוכל לחקנו, וראה ס"י ק"צ.
 — (15) נעלמה ממני כונתו.

קסא. שריון יקר אם העטי נפשי עת הזמן יהיה כחץ מורד⁽¹⁾

קסב. בראיש למתי הדיה משיא נפשך ועיניך תהי מעלים⁽²⁾
 ובגני⁽³⁾ זמן רצים להשפיל כל

קסג. תדעו שכני היכל מלוכה הכי מחר יהי שכנם מערות
 ובתיהם לזר יהיו וקרות זמן יהיו יסדיהם מערות⁽⁴⁾ :

קסד. בראיש רדף שכלך ותחוקרבו כי אל שלחהו לך מוהיה⁽⁵⁾
 אך יצדך נע נגע הד נפש ורע מעשיו מוהיה⁽⁶⁾ :

קסה. נפש בתענוגי זמן הגיל יום דין תהי מרה מעלפת⁽⁷⁾
 ואשר רצון אל בקשה תשכן שירה בספירים מעלפת⁽⁸⁾ :

קסו. סבלו מאד הנתנים חלקם מהזמן קול תף וקול מחול⁽⁹⁾
 נדמו ותכמתם בסבלותם לו היתה חכמת בני מחול⁽¹⁰⁾ :

קסז. מצוקות הזמן הלפות ובאות ועת יבלו אוי המה מחלות⁽¹¹⁾
 והיום החוה שרים בארמן⁽¹²⁾ ומחר יהיו שכנים מחלות⁽¹³⁾ :

(1) מורה אחר, שיא ליא נ' (דהיא י' ג'). — (2) חרוז אחר חסר. — (3) משלי כ"ח כ"ז. — (4) ממשמש בכי. — (5) לשון חכמים בעיו דף כ"ז ריש ע"ב: אבל המנין וכו' מורדיון ולא מעלין. — (6) חכוק ג' י"ג (תהלים קל"ז ז). — (7) בראשית ס"ה ה'. — (8) מכה. לשון ומחית בשר חי (ויקרא י"א), מחית המכוה (שם שם כ"ד). — (9) ישעיי ג"א כ"י. — (10) שהי"ש ה' י"ד. — (11) תהלים קי"ג ד'. — (12) מ"א ה' י"א. תי בסכלותם נראה שצ"ל בסכלותם. — (13) מתחילות מחרש, ירמי' כ"ה כ"ט. — (14) כ"י: באנסון. — (15) ישעיה ב' י"ט.

קסח. יהי אתריה הדפה נפשי
 ואעזב ארץ מגורותי⁽¹⁾
 ויהי מנוסי יום מגורותי⁽²⁾:
 אנא היה עזרי⁽³⁾ בגלותי

קסח. עולם כמו מעבר לגלי יום
 אה הנפשות לקחים מבכם⁽⁴⁾
 ואשר במפוזת פו תמול שקבו
 היום שאול ערשם וגם מבכם⁽⁵⁾:

קע. יתעדנו אישים בטוב תבל
 עד ביעצמות קלאו מתם⁽⁶⁾
 ידמו כמו טורים בתכם יד
 ספר ואולם יד שאול מתם⁽⁷⁾:

קעא. מרדה תענוג תבל אהיה לו
 הכי משפיל גאון כל-שר וכל-מר⁽⁸⁾
 אשר ייגע ולא ירנע ברדפו
 וקח תבל ולבו גאנח מר⁽⁹⁾
 ולו ישפיל יהי מועיט תפציו
 ואם רבו ודי לו מדלי מר⁽¹⁰⁾:

קעב. נפשות ברים⁽¹¹⁾ טהרו מחטא
 ובשמן ישר משחתם⁽¹²⁾
 אה נפשות חטאים נבשלים
 יען כי בהם משחתם⁽¹³⁾:

קעג. אם התלאות יהדפו⁽¹⁴⁾ אתה
 גם היגונים לבך מחלים⁽¹⁵⁾
 דע כי ביד ישר רפואתך
 ובשכלך חליקה תהי מחלים⁽¹⁶⁾:

(1) לשון ארץ מגוריהם (בראשית ל"ז). — (2) בכ"י: עזר. — (3) תהלים ל"ד ה'. —
 (4) במדבר ל"א ל"ח, ל"ט, מ'. הכונה על המכס המורם מאת עובדי המעברה. — (5) מכסה
 שלהם. — (6) איוב כ"א כ"ד. — (7) מוחק אותם, ישעיה ט"ז כ"ח. — (8) ארון. —
 (9) יחוקאל כ"א י"א. — (10) ישעיה מ' ט"ז. — (11) בכ"י: ברים. — (12) שמות מ' ט"ז. —
 (13) ויקרא כ"ב כ"ח. — (14) כן בכ"י, ואולי צ"ל ירדפו. — (15) מיכה ו' י"ג. —
 (16) ישעיה ל"ח ט"ז.

קע- אַיִשִׁים דַּעוּ בֵּין הַזְּמַן קָצֵר (1) לְזֹאת רֹצוּ וּלְעֹשׂוֹת טוֹב וַיִּשֶׁר מִהָרוּ (2) וּבָעֵת (3) כְּסִילִים בַּת־כְּסִילוֹת אָרְשׁוּ לָבָם (4) בְּגוֹת צָדֵק לְנָשִׁים מִתְרוּ (5):

קע- הָעִיר שְׁחָרִים (6) לְעַבְדַּת אֵל טָרִם שְׂאוֹל אֶתָּה יְהִי מַעִיר (7) אֶל־תִּבְטְחָהּ בְּזִמָּן אֲשֶׁר יִשְׁמִיד כָּל־חַי וְשָׂרִיד יֵאָבִיד מַעִיר (8):

קע- רַדְּף וְזָמַן בְּגַד דַּעָה כִּי הוּא כְמוֹ אֹהֵב וְאֵךְ בְּצַר כְּאוֹיֵב מִגְּנָה (9) לְכֹן רַדְּף אַחַר אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר מִטּוֹב גְּמוּלוֹתַי עֲטַרְת מִגְּנָה (10):

קע- נִכְשׁ יִקְרָה (11) אַחֲרֵיכָה בְּקִשִׁי שְׂרִייהָ דִיגָה בְּדִין מוֹרְדָת (12) אֶל־תִּרְדִּי פִי תִבֵּל מִבְּלָה גַּעְמָה אֶת־תַּעֲלִי מַעְלָה וְהִיא מוֹרְדָת (13):

חרף אלנון

[אות הנון]

קע- רָאוּי לְכָל־מִשְׁכִּיל לְתַכְנִיעַ לְבוֹ וְעַם יִצְרוּ (14) יְהִי נֹכַח (15) וּבָעֵת בְּסִתְר יִחַשֵׁב לְעֹשׂוֹת עוֹן יִשׁוּה יִצְרוּ נֹכַח (16):

קע- קוֹל הַזְּמַן יַעֲבִיר חֲבִי מִקְרָה חֲטָא כְמוֹ מִקְרָה אֲנוֹשׁ נִקְיָא (17) גַּם הָאֲרֻצוֹת יִקְרָאוּ אֶל־שִׁכְּרֵיהֶם הַמוֹנְגָבִם מִחֲרַת נִקְיָא (18):

(1) אבות סיב טיין. — (2) בראשית ט"ה ט'. — (3) בכ"י: ובנות. — (4) שם: לבם. — (5) שמות כ"ב ט"ו. — (6) תהלים נ"ז ט', ק"ח נ"י. — (7) 'ישעי' יג י"ג. — (8) במדבר כ"ד י"ט. — (9) בראשית י"ד כ'. — (10) משלי ד' ט'. — (11) בכ"י: יקר נמש. — (12) היוצאת בלא כתובה (כתובות דף ס"ג ע"א). — (13) לשון ירדה. — (14) בכ"י: יוצרו. — (15) אויב כ"ג ז'. — (16) שמות כ"ו ל"ה ועוד (ובכל מקום חסר וי"ו). — (17) יואל ד' י"ט. יונה א' י"ד; בכ"י: נקי, ראה קהלת ט' ב'. — (18) 'יקרא י"ח כ"ה, כ"ח; כ"י: כ"ב.

קפ. אַמְנָם עֲבַרְתָּ הָאֱלֹהִים הִיא מִסְעָד וּמְעוֹ לְאֹנוֹשׁ נֹפֵלִי
הִיא לְאֹנוֹשׁ מְעוֹ בְיוֹם יֵאבֵד בְּלִי חַי וְיִעֲמֵק צוּר וְהָר נֹפֵלִי:

קפא. גְרוּץ לְהִלָּחֵם בְּצִבְאוֹת חֲטָא תָּמִיד וְאַל־נִחְדַל עֲרֵי גִירִים
עַל הָאֹתוֹת נֶעַר נְהִי מִשְׁפִּית מְנוּיִ וְנִסִּיר מִמְּלֻכּוֹת גִּירִים
כִּי הַנְּשֻׁמוֹת בְּאֲדָמוֹתִי מִל־ אִו קוֹץ וּמַעֲשֵׂה הָאָמֶת גִּירִים:

קפב. כְּפֹה יִפְתְּנִי זְמַן כִּכְלִי יִן וּפֶת שֶׁקֶר וְטוֹב גִּוִּידִי
גִּוִּיד וְנִעֲנַשׁ עָלַי מִדוֹר־ חִינּוּיִ וּבִדְבַר אֲשֶׁר גִּוִּידִי:

קפג. נִפְשׁוֹת חֲסִידִים פָּרְקוּ נִגְמוֹ עֲרֵי חֶבֶל וְעֲרִיָּה מֵעֲלֵיהֶם נִצְלוּי
כִּי נִבְדְּלוּ מִחֲטָאִים וַיְהִי אֱלֹהִים לְדַרְאוֹן וְאֱלֹהִים נִצְלוּי:

קפד. אֶל־מִי בְיוֹם הַדִּין נְהִי בְדָחִים מִצָּר וּמִחֲסָנוּ כְּמִי נְשִׁיםי
אִין טוֹב לְכַבֵּד לְרוּץ לְמִגְדַל עוֹיִי הָאֵל וְשָׁמָּה נְהִיָּה נָסִים:

קפה. צִצִּי חֲסִידִים לְךָ אֲרַח גַּם הַת־ עֲנַג בְּבִשְׁמוֹתֵיהֶםי וְטוֹב נִרְדָּםי
בָּם הַמְצִיָּאָה טַעַם וְתַתְּעוֹן כִּי הֵם יִחִיו לֵב אֹנוֹשׁ נִרְדָּםי:

קפז. הַבֶּת צָרְרוּנִיי כִּנֵּי יָמַים גַּם צָרְרוּ אֹתִי כְּמוֹ נִבְלָםי
צוּרֵי חֶמֶל עַל־דֵּל וַיּוֹם דִּינְךָ אֶל־נָא יְהִי שָׁב מִמֶּךָ נִבְלָםי:

¹ חסר ויין בכל המקרא. — ² אויב ייד ייה. — ³ משרש ירה, במדבר כ"א ל'. —
⁴ בכ"י: מני. — ⁵ גיר ממלכה, ס"א י"א ל"ו. — ⁶ ר"ל כשרות מלאים קוצים. — ⁷ ירמ"י ד' ג';
הושע י"ב. — ⁸ בראשית כ"ה ט'. — ⁹ ר"ל מרה כנגד מדה. — ¹⁰ שמות י"ח י"א
ועי' מוטה דף י"א ע"א: בקדירה שבשלו בה נתבשל. — ¹¹ שמות ל"ב ב', ל"ג ו'. —
¹² ירמיה ז' י'. ראה דניאל י"ב ב'. — ¹³ בכ"י: נסים. — ¹⁴ משלי י"ח י'. — ¹⁵ בכ"י:
כבשמהם. — ¹⁶ שהיש א' י"ב. — ¹⁷ ששמים ד' כ"א. — ¹⁸ תהלים קכ"ט א'. —
¹⁹ במדבר כ"ה י"ח. בכ"י: כמו ת' בסו. — ²⁰ תהלים ע"ד. כ"א.

קפז. אם אסבלה מצוקי אקוה כי ריבי ומשפטי לאל ננע. (6)
 ירפא ננעי. (7) מומן אכור על־פיו יהי כל־ריב וכל־ננעי. (8)

קפח. אנושינאה ברב עשרו. (9) ויראה לחברת. (10) אהביו כל־בית נכתו. (11)
 ויום שברו מזוהו לא ירפא. (12) מזור. (13) רפא וצרו עם נכאתה. (14)

קפס. טירת ששוני על־עוני הרכה וברב יגונתי כמרבר נצתה. (15)
 עלי שארית רחמי אל חפפו עתה. (16) חמתו כי כמו אש נצתה. (17)

קצ. אשר יזכו ראות. (18) נעם כבוד אל בביתו הם פקידים נאמנים
 ופתחו. (19) פה יהי להם ביום דין ביום הסיר שפת. (20) כל־נאמנים. (21)

קצא. קהוב רצון האל לכל־דדשו גרוץ. (22) להשיגו וגם נחוש. (23)
 טרם כבוד מות בשרנו יאכל. (24) ואלו יהיה נחושו. (25)

קצב. אשר רוו בנין האוה לשכרה יקוו. (26) טוב ותנמול הגורים. (27)
 והמות יעולל את־המונם כסלסלות. (28) וילקט הגורים. (29)

קצג. אשר נפתו בתענוג הנמנים וצוף טעמם וישתו וין נסיכם. (30)
 שאול ירדו ושכבו. (31) ראש ונגב. (32) והשתנה בוים עם נסיכם. (33)

(1) בכיי: מוצק. (2) ירמיה ניא טי. (3) בכיי: ירסה ננע. (4) דברים כיא ה. —
 (5) עדהיכ תהלים ניב ט. — (6) בכיי: לחרבות. — (7) מיב כי יג; ישעיה ליפ ב. —
 (8) בכיי: ירסה. — (9) לשון רפואה. — (10) כראשית ליני כיה, סיג יא. — (11) ירמי טי יא. —
 (12) בכיי: עלו. — (13) מיב ניב יג. — (14) בכיי: יזכור אות. — (15) משמש בכיי. —
 (16) אויב יב ב. — (17) בכיי: ורוץ. — (18) שיא כי לית. — (19) עדהיב אויב יח יג;
 בכיי: יאכל. — (20) אויב וי יב. — (21) כיה בכיי, ואולי ציל נמו. — (22) עמוס כי יב. —
 (23) ירמיה וי טי. — (24) ויקרא כיה יא. — (25) דברים ליב לית. — (26) בכיי: ונשכבו. —
 (27) ישעיה טי יג; ייש טי. — (28) יהושע יג כיא. בכיי: נסכים. —

קצו. עֹרֶה חֲצוֹת לַיְלָה עֹמֵד מוֹל אֵל עַד לְבֹקֶה נִגְדוּ יְהִי גִשְׁפָּה *
 וּבִעַת מְאוּרִים יִחְשְׁכוּ יַחַד * הָאֵר * בְּטוֹב הַמַּעֲשִׂים גִּשְׁפָּה * :

קצה. מִהֲדַתְפָּצְרוּ בְּיָמֵי הַתְּנַשֵּׁר וְאִיךָ יִהְיֶה חֲבֵר בְּרוֹת לְעוֹלָם נִמְר *
 לְבֵן מִתִּי סוּדֵי לְכוּ *¹¹ עַד נִחְלִיף אֲבָר בְּעַמְד *¹² וְגַם בְּטוֹב רַע נִמְר * :

קצו. תַּעֲבֹר * בְּתוֹקֶה יָמִים וְתַרְבֵּה בְּגַד רָרִים וְלֹא תִשְׁלִים לְאֵל נִדְרָה *
 מִהֲתַעֲשֶׂה בְּהִיּוֹת כְּטִיט חוֹצוֹת * גּוֹפֶה וְכַעֲפָר יְהִי נִדְרָה * :

קצו. עֵינֵי לְחַטָּאתֵי כְּבוֹ תָמִיד * וּבְמַעֲזָן נִחְלִי כְּכִי נִבְעוּ *¹⁰
 רְגוּזוֹ לַיּוֹם בּוֹ מַעֲשֵׂי *¹¹ כָּל-אִישׁ נִגְלוּ וּמִצְפְּנָיו לְאֵל נִבְעוּ *¹² :

קצו. אָדָם לְאוֹי וּוְלָד *¹⁰ וְגַם נִקְרָא * כִּי הוּא לְקִרּוֹת חוֹזֵן נִקְרָה *¹¹
 מִחַר יְדֵי מוֹת יְבִיאוּהוּ *¹² בְּנִקְיָק סַעֲיָ סַלַע וְגַם נִקְרָה *¹³ :

קצו. כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר לְבוֹ בְּהוֹד תִּבְל * יִחַשֵׁק וּפִיָּה יִהְיֶה-נֶשֶׁק *
 נִפְשׁוּ יְהִי הַרְגַּ בְּלִי שְׁלַח * רַק מֵאֲוֹתוֹ הוּא כְּלִי נֶשֶׁק *¹⁷ :

¹ איכה ב' י"ט. — ² כנ"י: האיר. — ³ נשף שלך. — ⁴ ירמ' י"ג כ"ג. —
⁵ נראה שצ"ל חכו או חכני. — ⁶ עולם אחד בעולם עמר. — ⁷ ויקרא כ"ז י'. —
⁸ מטשמש כנ"י. — ⁹ איוב כ"ב כ"ז. — ¹⁰ נרמס, נפעל משרש דרך. — ¹¹ משלי
 י"ח ד'. — ¹² כנ"י: מעשה. — ¹³ עכרי' מסוק ו'. — ¹⁴ ערה"כ איוב ה' ו'. —
¹⁵ שמות ג' י"ח. — ¹⁶ כנ"י: יביאהו. — ¹⁷ ישעי' כ' כ"א. — ¹⁸ לשון נשקי
 קשת, רח"א י"ב ב'.

י. נִפְשִׁי בְּגוֹף הוֹךְ מֵאַכָּר יִשְׁבֶּת הַפֶּתִי בְרוּחַ לִיק... (נִשְׁבַּתִּי)
 גוֹפֶךְ בְּעִיר נִשְׁכָּח בְּיוֹם אֶחָד אֲכַל מִחֵר תְּהִי חֲרָפָה כְּלִי נִשְׁבַּתִּי:

יא. עַד-אֵן נְהִי יִרְדִּים שְׂאוֹל מִטָּה אֲבֹן וְלִמְרוֹם (תִּקַּר נְעֵלִי)
 יִפְתַּח לְשִׁכְנֵי שְׁעָרֵי מוֹת אֶךְ שְׁעָרֵי חַיִּים בְּאֶף נְעֵלִי:

יב. אֶל-תְּשִׁית לֵב אֶל-הַחַטָּאִים שִׁקְטִים גַּם לֹא אֵל נִיר־כְּרִים
 כִּי כָל-הַמַּעֲשִׂים לִפְנֵי אֵל הֵם נִזְכָּרִים גַּם נִרְכָּבִים:

יג. לֹלֵךְ יִקוֹד לְבִי אֲשֶׁר יִתִּיךְ דְּמֵעֵי מְקוֹרֵי עֵינַי יִתְּנֵנִי נִקְפָּה
 עַל-רֵב חַטָּאֵי מִק אֲשׁוּ בְּשִׁמִּי תַחַת הַגּוֹרֵה אֲעֲשֶׂה נִקְפָּה:

חרף אלסין

[אות הסמך]

יד. כָּל-הַנִּסְמָךְ בְּזֶמֶן בְּגֵד עַל-מִשְׁעַנֵּת קִנְיָה סְמָךְ
 לְכֵן אֶל-תִּכְטַח בּוֹ אֱלוֹ כַחוֹתֶם עַל-לְבֹ שְׁמָךְ:

¹ חסרון בכי, ואולי ציל: לרזח ביקר. — ² ישעי' ס' ז'. — ³ שמות ס"ז ליה. — ⁴ בכי: ולמרים. — ⁵ דברים ג' ס'. — ⁶ שפטים ג' כג. — ⁷ נדוד הכרים והונים, ויש סותרים כן לנידה היתה (איכה א' ח:); מביני: נידברים, מלה אחת. — ⁸ יחזקאל לג' ל'. — ⁹ בכי: יקוד. — ¹⁰ שמות ס"ז ח'. — ¹¹ ישעיה ג' כד. — ¹² ישעי' ל"ז ו'; דהיב י"ח כ"א. — ¹³ שהיש ת"ו; בכי: סמך.

- י"ה. גַּפְשׁ נִקְיָה מִתְדַר תַּבֵּל וְהַזְכָּה וְהַנְעָם בְּעֵרוּנָת בֶּן
לֹא נִטְמָאָה מִחֶטָּא וְלֹא סוּגְהָּ
הָאֵל בְּשׁוֹשְׁנֵי יָקָר סוּגְהָּ):
- י"ז. יִרְאֵת אֲדָנִי הִיא פֶּאֶר מִשְׁכִּיל וְשִׁמּוֹ וְטוֹב וְכָרוּ בְּנִפְתַּת צוּף
כָּל-עֵת נִדְלָתוּ תְהִי סְפָהּ
יִמְתַּק לְכָל-לְשׁוֹן וְכָל-שִׁפָּה:
- י"ח. מִכְרִי יִחִידָתִי בְטוֹב אֵל הוֹד וּבְמִלְחָמוֹת יִצְרָךְ תִּגְנִי יִרְאֵת
הַבֵּל לְבַד וְהִי כְסֻחָתִי
צוּר יִצְרָךְ צָנָה וְסֻחָתִי):
- י"ח. לְיוֹם הַדִּין הִיָּה חֶרֶד וְרִגְזִי לְמַעַן הוּא בַעַת יִקְלַע קִלְעִי
לְשִׁאתָּו וְאֶל-קוֹלִי סַעֲרָתִי
לְאִישׁ לֹא יִחְטִיא אֶל-שַׁעֲרָתִי):
- י"ט. אֲלֵיכֶם אֶקְרָאָה יִשְׁבֵי רִבִּירִים וּמְחַר תִּצְאוּ מִהִיבְלֵי עוֹ
מְרוּחִים וּבְאֲרוֹזִים סְפוּנִים)
וְתִהְיוּ תוֹךְ שְׂאוֹל יַחַד סְפוּנִים):
- י"י. כְּלִמֵי יִשְׁמַח בִּיקָר תַּבֵּל עַל-כַּפְּיוֹ בְּאַחֲרִית סַפְּק . . . (12)

[אות העין]

הַבֵּט אֲנָשִׁים יַעֲלוּ הַיּוֹם מְחַר לְשַׁחַת יִרְדוּ (11) עוֹלָם (12):

(1) לשון סוג לב, משולי יד י"ד. — (2) שה"ש ו' ג'. — (3) חוסף על גדלותו.
לשון ספר שנה על שנה, ישע"י כ"ט א'; בכ"י: שפה. — (4) יחזקאל כ"ז ס"ז. —
(5) חללים צ"א ד"י. — (6) בכ"י: ורונז. — (7) בכ"י: אל קול. — (8) ירמ"י כ"ג י"ט;
נמחק בכ"י. — (9) שפטים כ"י ס"ז; בכ"י: יחסו. — (10) מ"א ו' ג' ו' — (11) דברים
ל"ג כ"א. — (12) איכה ב' ס"ז. יתר החרוזים משער הזה חסרים בכ"י. — (13) ראשית
השער הזה חסרה. — (14) בכ"י: ירדה. — (15) קרי: עוליים?

י"ג. אַנְשׁ יִסַּע לְבֵית צִיָּה וּמִדְבַר וְלֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם שֵׁם עַרְבִי
לְזֹאת אוֹחֵל לְרַחֲמֶיךָ אֱלֹהֵי וּתְקַנְתִּי בְךָ שְׁמֹתֵי עַרְבִי¹⁰ :

י"ד. אֲשֶׁר יִהְרַס דְּבִיר בְּצַעַו
וְעַל־הַשָּׁעוֹ עֲנִי־דַמְעוֹ
יְהִי אֲמִיץ כְּגִבּוֹר יוֹם
וַיְהִי מִזְבְּחוֹ עֲרָפָה¹¹
כְּמוֹ מָטָר יְהִי עֲרָפָה¹²
מִתִּי חֲטָא יִתְפָּכוּ עֲרָפָה¹³ :

י"ה. צֶדֶק וְרַע וּבַעַת אֲשֶׁר יִצְמַח
גַּם מִרְצוֹן אֵל חֲלָקָה אֶל־פֶּה
הַשָּׂא אֲוִי עַל־שִׁכְמָךְ עֲמֹר¹⁴
יִם פֶּתַי¹⁵ וַחֲלַק בְּלִתְךָ עֲמֹר¹⁶ :

י"ו. אֲשֶׁר־י אֲשֶׁר־נִטַּע עֲצֵי יִשְׂרָאֵל¹⁷
כִּי בֹן יְהִי לוֹ יָד וְשֵׁם טוֹב מִדְּ
בִזְמַן וְשָׂרַשׁ חֲטָא וְשׂוֹא עֲקָר¹⁸
בְּגִימִים¹⁹ וְאֵלוֹ יְהִיָּה עֲקָר²⁰ :

חרף אלפא

[אות הפא]

י"ז. נִזְקֵשׁ בְּעַל חֲטָאֵךְ שְׂבֹר עֲלֶיךָ
וַתְּהַיָּה חוֹתֵם בְּאַצְבְּעֵי אֵל
בַּיּוֹם וּמִזְכָּרוֹת רִשְׁעֶךָ פֶּתַח²¹
לְבָן בְּתוֹכֹךָ רוּץ שְׂמֹר פֶּתַח²² :

¹ יְשׁוּעָה י"ג כ"י. ² לשון כי עבדך ערב (בראשית מ"ד ל"ב), וע"י בשיר, אלהי אל חשבוני להייה חרוז ד'. (במהדורת הרכבי ח"א צד 23 והערות צד 175, ובריוואן שלי ח"ב צד 168 והערות צד 123). ³ הושע י" ב. ⁴ בכ"י: עין (ע"ג). ⁵ דברים ל"ב ב'. ⁶ יהושע ו' ח'. ⁷ איוב כ"ד י"ג. ⁸ מ"א ו' כ"ג. ⁹ שמואל ט"ז מ"ג. ¹⁰ מ"ט שמש בכ"י. ¹¹ קהלת ג' כ"ג. ¹² ישעיה נ"ו ח'. ¹³ דברים ו' י"ד. ¹⁴ איוב ל"ט ה'. ¹⁵ מלשון סתוהי חותם תפתח (שמות כ"ח י"א), אולם נלאתי לסתוח סתח לבית הזה וננעט נראה לי בו ולא אוכל לרפאות.

י"ד דעבי יקר תבל חלום חלם וטור כתיב לרעה (א) אל בעליה פתור (ב)
ברכת זמן בנר קללה גהפכה כי הזמן דומה לאיש בא מפתור (ג):

י"ה (שובי) בני תבל ועדמה תהיו בשני סעפי תאותכם פסחים (א)
אדם מוכנים לעגש רב לזאת על נפשכם ביום היו נא פסחים (ג):

י"ז יחשב אנוש כי תעמוד חברת תרמה לעץ רענן וצלה צל
תכל וישבח יום פרידתה צרות ונסנות פרידתה (ג):

י"ח אנוש יאריך מאד לשון ויום דין ומושב בביית (א) תפת מלאה
יהי אדם בלי לשון ולא פה מדרת אש ועץ מפה ועד פה (ג):

י"ט הודע איש מחלקך על שבכה (א) ורוחו אם תהי תיום בגופו
הכי רשת טמונה לו וגם פה (ג) תלא מקר כמו רוח יהי פה (ג):

י"י געבד בעל יצרו הנה שבכה אז השבכה כטח ולא תדאג
גאל ויראת יצרה פדיום מתפככות ליל ולא פודיום:

(1) בכ"י: לדעד. — בראשית מ' ח'. ראה רשבינ' בשירו, כימי יקתיאל: חרוז ז' — ח' (בשיר השירים: שהוצאתי לאור צד 12). — (2) הוא בלעם (במדבר כ"ב ה'), שנהפכה קללתו לברכה, והיה להפך כוונת הרע, כי ברכתו תהפך לקללת. — (3) בכ"י: ...בן. — (4) מיא יח' כ"א; בכ"י: סעפים. — (5) שמות י"ב י"ג. — (6) סרי דרכה ומנהגה. בכ"י: פרידתה; מלה אחת. — (7) בכ"י: בבת. — (8) עזרא מ' י"א, וראה ישעיה' ל' ל"ג. — (9) איוב י"ח ח'. — (10) תהלים קי"א ו'. — (11) יחזקאל ל"ז ט'. — (12) יחזקאל ל"ז ט'.

חרף אלצאר

[אות הצדי]

יב. נפש אשר מתענוגי⁽¹⁾ תבל תרחק ומפת געמה צמה⁽²⁾.
תשבע למחר טוב אלהים וכו' מעין וגיל תשתה⁽³⁾. בעת צמאי⁽⁴⁾:

יב. נפש אשר פחת רצון אלי⁽⁵⁾ שטתה⁽⁶⁾. לא יעזרה חיל ורגשת צכה
תחיי כמי מרים מאזרים⁽⁷⁾. עדי תפל ירכה חישי⁽⁸⁾ ובטנה צכה⁽⁹⁾:

יב. נפשות ברחות מבית תלאות ותשאותם⁽¹⁰⁾. עלי שבמם צרות⁽¹¹⁾.
ויהיו חוד שאול על מפעלותם באלמנות בחייהם צרות⁽¹²⁾:

יב. אהבת אלהים מהדמאד ערבה לי מדבש מתזק ונפת צוף⁽¹³⁾.
אך עת אשר אוכר עונותי אמר לים דמעי בפני צוף⁽¹⁴⁾.
כי אין אנוש מיד שאול נמלט לו יהנה נביא כמו בן צוף⁽¹⁵⁾:

יב. מה לך אנוש נוקש בפכה התאודה רויץ נא והנצל באיל או צבי⁽¹⁶⁾.
דת האלהים שים לך ציץ נורה על ראש ועברתו תנה לנאון צבי⁽¹⁷⁾:

יב. בן איש עמד תמיד עלי מצפה ולקול שאונות הזמן צפה⁽¹⁸⁾.
וארון לככה בזהבי⁽¹⁹⁾ אמון כסה ומבית וחויץ צפה⁽²⁰⁾:

⁽¹⁾ בכיי: מתענוגות. — ⁽²⁾ שיב יב סיו. — ⁽³⁾ בכיי: השית. — ⁽⁴⁾ ישעי' ה' י"ג;
בכיי: צאמת. — ⁽⁵⁾ חסר בכיי. — ⁽⁶⁾ במדבר ה' י"ט והלאה. — ⁽⁷⁾ בכיי: אש. —
⁽⁸⁾ בכיי: וחמאתם. — ⁽⁹⁾ שמות י"ב ל"ד. — ⁽¹⁰⁾ שיב כי ג'. — ⁽¹¹⁾ תהלים י"ט י"א.
— ⁽¹²⁾ דברים י"א ד'. — ⁽¹³⁾ שמואל (שיא א' א'). — ⁽¹⁴⁾ משלי ו' ה'. — ⁽¹⁵⁾ ישעיה
כ"ג ס'. — ⁽¹⁶⁾ נחום כ"י ב'. — ⁽¹⁷⁾ חסר בכיי. — ⁽¹⁸⁾ שמות כ"ה י"א.

חרף אלקאף

(אות הקוף)

יכס. הדרר תכל כמזו נגה מלאה בשושנים סביבם) סיר ונס קוץ*)
 נמת מנה וקבל תוכחותי ואל תקץ וכדבר פצרים קוץ*)
 חשב אתה כוונה מתוקת מבושי איש לזאת ידה באף קוץ*):

ל. הוי חקקי און*) חדרעו כי
 חטאם באש תפת יהי קולם*)
 שם יועקו אלאל ולא יענם*)
 עד ירגזו השמעים קולם):

ל. נפש חכמה היא בצל שרי
 אהי בסבלה היא בכף קלע*)
 בן איש שמע מני וצא מבית
 מדות עליהם תיפי קלע*):

ל. בקע עצי יצרה ונרון שבי
 לך אל ייהו קהת ולא קלקל*)
 ושאל בדת האל ולא תדמה
 אל בני*) בחצי מאוח קלקל*):

ל. אם תטה מארחות עול
 ונתיבתה*) תשים על קו*)
 הוחיל מאל אחרית טובה
 גם שבר טוב מהאל קו*):

ל. כל מעשיה שים לך
 מקרה ויראת אל*) קבע*)
 ולחם בייצר לחמה*)
 תמיד וקבעיה קבע*):

(¹ בכיי סביבים. — ² בראשית ג' י"ח. — ³ משלי ג' י"א. — ⁴ דברים
 כ"ה י"א, י"ב. — ⁵ ישעיהו י"א. — ⁶ ירמיהו כ"ט. — ⁷ מיכה ג' ד'. — ⁸ ש"א כ"ה כ"ט. —
⁹ מ"א ו' כ"ט. — ¹⁰ קהלת י"ג, ושעורו סה: אל יהי גרון אשר קהה ואשר קלקל,
 ואם לא כן לא יתכן להשתמש בלשון עבר. — ¹¹ כ"ה בכ"י. — ¹² יחזקאל כ"א כ"ז. —
¹³ בכ"י: ונתיבך. — ¹⁴ ישעיהו כ"ח י"ג. — ¹⁵ לשון תקוה. — ¹⁶ בכ"י: האל. —
¹⁷ לשון חכמים, אבות סיב מיג. — ¹⁸ תהלים ל"ה א'. — ¹⁹ משלי כ"ב כ"ג. ת'
 וקבעיך גיל שציל קבעה, לשון יחיד.

וְלֹא נִפְשָׁה מִרְדֵּפֶת יָקָר תִּבְלַל וּבְעַר בּוֹת פְּאֻנֹתֶיּהּ הִיא אֶתְּךָ קִשְׁרָת אִם הִיאִי לָךְ תִּבְלַל כְּמוֹ שִׁפְחָה הֵלֵא מִחֵר בְּךָ חִישׁ פְּהִיזָה קִשְׁרָתִי :

וְלֹא שֵׂאֵף בְּתֵאוֹתָיו אֵלַי מִימִי יִשַׁע אֲשֶׁר מִצּוֹר אֲמוֹנוֹת קָרִי אֲוֹנָה כָּחַם צָמֵא כָּחַם וּבְקָרִי :

חרף אלרא

[אות הריש]

וְלֹא עַד־מָה תֵּאָחֵר בְּרֵאֲנוֹשׁ בִּי נָרִי אֲשֶׁר־י אֲשֶׁר שְׂרִיזֵן אָמַת יִלְבַּשׁ לְקָרֵב וּבֹ עַם־אֵל וְאִישִׁים־רָדִי :

וְלֹא גִמְחָה מִבְּעֲלֵי תִבְלַל הִכִּי אֵין בְּפִיהֶם גִּיב אָמַת כִּי אִם־רְמִיזָה חֲבִיגִים לָךְ כְּצַר לְלַחֹם בְּאֵינִיכִים וְנִחַפְּכוּ כְּמוֹ קִשְׁת רְמִיזָה :

וְלֹא כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּרֵב מִכְּאוֹב תְּלִיז בִּירְאָת וְצָרוֹ רָפָה וְנִבְרַח וְחִיל יֵאָוֵד עַת הִי קוֹת מִזִּים כָּל־אֲנוֹשׁ רָפָה :

וְסִי כָּל־הַמַּחְלִיקִים אֶל־אֵל לְשׁוֹן יִמְצֵא תִגְמוֹל עַל־מַפְעָלָיו לֹא יָדַע כִּי נִפְשׁוֹ רָפָה יוֹם יִהְיֶה מֵאֲכָלוֹ רָפָה :

(¹) בכ"י: בעבות תאנה. — (²) כ"ה בכ"י והוא רק לחוקק ובשביל המשקל. — (³) תקשור: עליך קשר. — (⁴) נבע, ירמ"י ו' ז'. — (⁵) = נקבה. — (⁶) שפטים י"ט י"א. — (⁷) הושע י"ב א'. — (⁸) מיכה ו' י"ב. — (⁹) תהלים ע"ח כ"ז. — (¹⁰) בכ"י: רפה. (תהלים ס' ד'). — (¹¹) איוב י"ב כ"א. — (¹²) בכ"י: המחלק. — (¹³) משלי כ"ז י"ט. — (¹⁴) גיל שצ"ל: מאכל לרפה.

דמא. אתמה לאיש לא יאזין אל-קול קרא ולו עין ולא ראה לעשות נבלה עף כמו גשר אל-הנבלה או כמו ראה:)

חרף אלשין

[אות השין]

דמב: שבב בצל שיחים ומתעלם על-קול שאזן מים ושרירונים מות בך ולחם ולא תהנה נצל בכל-גשק ושרירונים:)

דמג: לבשי יחידתי פסות צדק ושרי מי האמת ערבך וחישר שתי) ובעת בחרם לבך למים הצמאי מפעני ישר מקור חיים שתי:

דמד: חרלה הנישי) לבל מנחת התלים ולב נבר תנה לו גם שלח-הם תהי מוצא שבר חיים וישע לך, סגמול מנחות לו שלח-הם:

דמח: זרע) בשדה אמונה זרעה) כי בקצרה המצאה מאה שערים) ואם יסגר ומן שערי רצונה בנר האל לך במה שערים:

(¹) דברים י"ד י"ג. — (²) נחמיה ד' י"ג. — (³) ויקרא י"ג מ"ט. — (⁴) בכ"ו מהגיש. — (⁵) תחכמוני שער ג' (מלאכת השיר צד 55, קאמינקא צד 489). — (⁶) בכ"ו: לחמן. ובתחכמוני הנוסח: זרע בן איש לך זרע צדקה ומחר תמצאה וכו'. — (⁷) בראשית כ"ו י"ב.

רמב"ם. תנה ימי מעשה לפניה עשה ישר ימי החול בטרם יום שבות⁽¹⁾
 כי אין לה מועיל זמן בנד לבד צדק והוא ינאלף מיום שבות⁽²⁾ :

רמב"ם. אמרו לאיש ייגע להרבות הון ואון עורה ולאכול חלקה קומה
 שבה⁽³⁾

כל-הון לבד יראת אלהים ריק ולו תאסף לה כל-אוצרות מלכי
 שבה⁽⁴⁾ :

רמב"ם. גבור תהי נקרא ואמין יד בעת עז יצרה תכנע ונסתוכל שבור⁽⁵⁾

רמב"ם. בן-איש⁽⁶⁾ התתערן בתענוג הזמן⁽⁷⁾ ובשררה רשן מאד גם שמן⁽⁸⁾
 הנקה⁽⁹⁾ כלי שמן וישבר במו- תה תפלי גם יהלך השמן⁽¹⁰⁾ :

הי-יסבל אנוש חטאי⁽¹¹⁾ בצוארו וימד שדמעמס מעשיו כמשא-על-שכם
 אש תצאה מהם ותאכלהו כר- גע באבי מלך בעם אנשי שכם⁽¹²⁾ :

⁽¹⁾ לשון שכיחה (בראשית ב' כ') והכונה עיד מאמרם זיל: מי שטרם בערב שבת
 יאכל בשבת (עזי דף ג'). — ⁽²⁾ עכריי מסוק י"א. — ⁽³⁾ בראשית כ"ז י"ט. — ⁽⁴⁾ תהלים
 ע"ב י'; בכ"י: שבה. — ⁽⁵⁾ סוסו חסר בכ"י. — ⁽⁶⁾ תחכמוני שער ג' (מלאכת השיר צד 56,
 קאמינקא צד 439). — ⁽⁷⁾ בכ"י: תנה ערן בתענוגיו זמן. — ⁽⁸⁾ ישעיה ל"י כ"ג. —
⁽⁹⁾ במלה"ש: הונך. — ⁽¹⁰⁾ שם: ויעמוד השמן, כלהיכ (מיב ד' ו'). אבל לסי ענינו
 נראה הנוסח שלסמינו נכון יותר. במהדורת קאמינקא הבית הזה כלו משבש, ובתקוניו
 חקן המויל קצת השבושים והניה מקצתם כדי לכאדם כדוחק. — ⁽¹¹⁾ אולי צ"ל: על חטא.
 — ⁽¹²⁾ ראה שפטים פרשה ט'; בכ"י: אש חמצאה מהם ותאכליהו כרגע כאב . . . לך
 בעם או ששכם.

חרף אלתא

[אות התיז]

יג. בן איש התנאיה ברב עשרה וקול המצת נבליה^(א) וקול הפיה^(ב)
תרום עלי כוראך ולא תבין בך סודות נקביות וגם הפיה^(ג):

יג. חסדי אדני עצמו למאד כי הם בלי קצה ולא תכלה^(א)
צור וצרי אל-תמנעה מני חסדך למענה ולא תכלא^(ב):

יג. אנוש יחליק^(א) לאל לשון ויצעק למולו אז וימצא לו תנואות^(ב)
ולא יאמין בתנואות אל ועת יאמר וזה פעלו יאמר תנו אות^(ג):

יג. מה דלך^(א) אנוש התנאיה ותתערה^(ב) בעץ רענן וקומתה בקומת תמר^(ג)
יום התיה נשפט עלי מפעלך מה מענה תמצאו מה זה תאמר:

יג. כלה הנפשות עת לדין יקראו יהמו ויביים אזי תרפינה^(א)
שוכה לאל שדי אשר יכאיב וגם יחביש וידין כל-כאב תרפינה^(ב):

^(א) ישעיה יד ייא; בכיי: הסות נבלך. — ^(ב) ישעיה ח' ייב. — ^(ג) יחזקאל כ"ח יג.
^(ד) תהלים קי"ט צ"ו. — ^(ה) שם מ' ייב; בכיי: תכלה. — ^(ו) בכיי: יחלוק. — ^(ז) איוב ל"ג י.
— ^(ח) בכיי: תנואות, מלה אחת. — ^(ט) שם: מלך (= מלך). — ^(י) תהלים ל"ז ל"ה;
בכיי: ותתענג. — ^(יא) שפטים ד' ה', וראה שהיש ז' ח'. — ^(יב) ישעיה יג יג; יחזקאל ז' יג.
— ^(יג) איוב ה' יח; בכיי: תרפנת.

יג. אִשֶׁה יִרְצֶה עֲלוֹת מְבוֹר עֲוֹנָיו וְלִמְצוֹא אַחֲרָי נִפְלוֹי (תְּרוּמָה) וְהִי נִתַּן לְאֵל לְבֹ לְמִנְחָה וְאַחַר נִפְשׁוּ יְהִי מְרִים תְּרוּמָה):

יד. וְיֵלֵד שְׂכַל עֶרְוָה אֶל־אֵל תְּפִלָּה וְתַפְלִי יוֹם וְלֵיל נִגְדוּ תַחֲנֻה (וְאוֹרֵי תְּמִצָּאָה חֶסֶד בְּעֵינָיו וְתַחֲוָה לָהּ מְעַט־רַנֵּעַ תַּחֲנֻה):

(1) שֵׁיב אִי יִי — (2) לְשׁוֹן רוּמְמוֹת. — (3) שְׁמוֹת לֵיה כִּד. — (4) בְּכִי:
(5) וְיֵלֵד (6) יִרְמִיה לֵיח כִּינ. — (7) עֲוֹרָא טִי חִי.